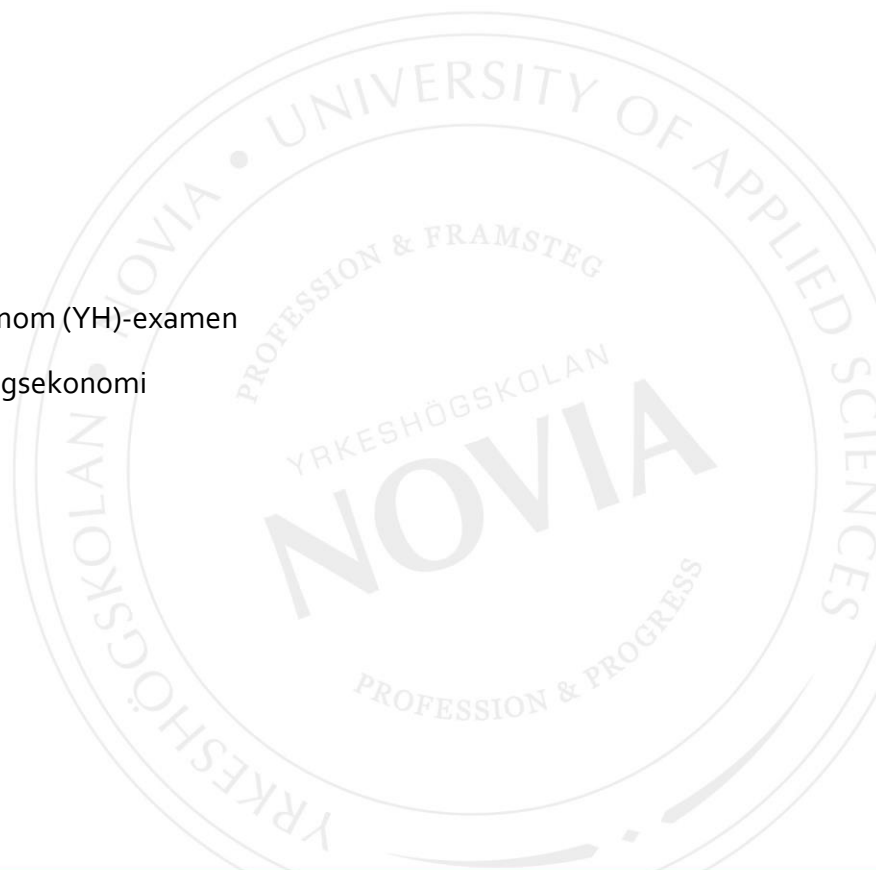

Bokförarens roll och ansvar i framtiden

Sebastian Bergman & Timo Wallinheimo

Examensarbete för Tradenom (YH)-examen
Utbildningen inom Företagsekonomi
Åbo 2021

EXAMENSARBETE

Författare: Sebastian Bergman & Timo Wallinheimo

Utbildning och ort: Företagsekonomi, Åbo

Inriktning/alternativ/Fördjupning: Redovisning

Handledare: Fredrik Strandberg

Titel: Bokförarens roll och ansvar i framtiden

Datum 5.12.2021 Sidantal 38

Bilagor 2

Abstrakt

Bokförarens roll och ansvar kommer i framtiden att förändras i och med digitaliseringens, automatiseringens och arbetsbeskrivningens utveckling. Syftet med detta examensarbete är att undersöka vilka faktorer som påverkar utvecklingen inom ekonomiförvaltningsbranschen och hur detta därmed förändrar bokförarens roll och ansvar i framtiden. Syftet är med andra ord att skapa en omfattande uppfattning om branschens ständiga utveckling.

Examensarbetets forskningsmetod baserade sig på den teoretiska referensramen och den empiriska delen av undersökningen. Den teoretiska delen inriktade sig på bokföringsarbete och dess utveckling inom ekonomiförvaltningsbranschen i Finland. Undersökningens empiriska del genomfördes med en kvalitativ metod i form av intervjuer med experter inom branschen.

Examensarbetets resultat påvisar att ekonomiförvaltningsbranschen konsolideras i vårt samhälle, där större bokföringskoncerner konstant expanderar och förstärker sin verksamhet genom företagsuppköp av mindre bokföringsbyråer. Utvecklingshastigheten av moderna system och arbetsredskap påverkas av konsolideringen, vilket således medför nya möjligheter inom branschen. Dessa faktorer förändring och utveckling utformar också därmed bokförarens arbetsbeskrivning, roll och ansvar i riktning mot att kunna erbjuda kompetenta och konsulterande mervärdestjänster åt kunderna.

Språk: svenska

Nyckelord: ekonomiförvaltning, bokföring, utveckling, framtid

OPINNÄYTETYÖ

Tekijät: Sebastian Bergman & Timo Wallinheimo

Koulutus ja paikkakunta: Liiketalous, Turku

Suuntautumisvaihtoehto/Syventävät opinnot: Laskentatoimi

Ohjaaja: Fredrik Strandberg

Nimike: Kirjanpitäjän rooli ja vastuu tulevaisuudessa

Päivämäärä 5.12.2021 Sivumäärä 38

Liitteet 2

Tiivistelmä

Kirjanpitäjän rooli ja vastuu muuttuvat tulevaisuudessa digitalisaation, automaation ja toimenkuvan kehityksen myötä. Tämän opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat taloushallintoalan kehitykseen ja miten nämä tekijät tulevat muuttamaan kirjanpitäjän roolia ja vastualueita tulevaisuudessa. Tavoitteena on toisin sanoen luoda kokonaisvaltainen käsitys alan jatkuvasta kehityksestä.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmä perustui tutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen sekä empiiriseen osaan. Teoreettinen osa suuntautui kirjanpityöhön ja sen kehitykseen taloushallintoalalla Suomessa. Teoksen empiirinen osa toteutettiin laadullisella menetelmällä haastatteluiden muodossa alan asiantuntijoiden kanssa.

Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että taloushallintoala on konsolidoitumassa yhteiskunnassamme. Suuret tilitoimistokonsernit laajentavat ja vahvistavat toimintaansa jatkuvasti pienempien tilitoimistojen yritysostojen myötä. Alan konsolidoituminen vaikuttaa järjestelmien ja työvälineiden kehitysnopeuteen, mikä luo siten uusia mahdollisuuksia toimialalle. Näiden tekijöiden muutos ja kehitys laajentaa myös kirjanpitäjän toimenkuvaa, roolia ja vastuita siihen suuntaan, että kirjanpitäjä pystyy tarjoamaan asiakkaille asiantuntevia ja konsultoivia lisäarvopalveluja.

Kieli: ruotsi

Avainsanat: taloushallinto, kirjanpito, kehitys, tulevaisuus

BACHELOR'S THESIS

Authors: Sebastian Bergman & Timo Wallinheimo

Degree Program: Business Administration, Turku

Specialization: Accounting

Supervisor: Fredrik Strandberg

Title: The role and responsibilities of an accountant in the future

Date 5.12.2021 Number of pages 38

Appendices 2

Abstract

The role and responsibilities of accountants will change in the future with the development of digitalization, automation, and the job description. The purpose of this thesis is to investigate which factors affect the development in the financial management industry and thereby how this changes the role and responsibilities of an accountant in the future. In other words, the aim is to create a comprehensive perception of the industry's ongoing development.

The research method used in this thesis was based on the theoretical reference frame and the empirical part of the study. The theoretical part focused on accounting work and its development in the financial management industry in Finland. The empirical part of the survey was conducted using a qualitative method in the form of interviews with experts from within the industry.

The results of this thesis show that the financial management industry is consolidated in our society, where larger accounting concerns are constantly expanding and strengthening their operations through acquisitions of smaller accounting firms. The development pace of modern systems and work tools is affected by consolidation, which thus leads to new opportunities in the industry. The change and development of these factors also shapes the job description, role, and responsibilities of an accountant in the direction of being able to offer competent and value-adding consultations and services to customers.

Language: Swedish

Key words: financial management, accounting, development,

future

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Problemformulering	3
1.2	Syfte	3
1.3	Avgränsningar	4
1.4	Forskningsmetod.....	4
2	Bokföring.....	4
2.1	Bokföringslagen	6
2.2	Bokföringsförordningen.....	7
2.3	Bokföringsnämnden.....	8
3	Bokföringsbyråverksamhet i Finland.....	8
3.1	Beskrivning av företag i ekonomiförvaltningsbranschen	9
3.2	Ekonomiförvaltningsbranschens polarisering	10
3.3	Kompetens och kunnande	11
4	Definition och utveckling av bokföringsarbete	12
4.1	Utbildning.....	14
4.2	Lönesättning.....	14
4.3	Skyldigheter.....	15
5	Bokförarens arbetsuppgifter och processer	15
5.1	Hantering av reskontra	16
5.2	Fakturering.....	16
5.3	Bokslut.....	17
5.4	Rapportering.....	18
6	Från bokförare till konsult.....	18
6.1	Diskussionen kring bokförarens framtid	18
6.2	Bokförarens roll och förändring i arbetet.....	19
7	Empirisk undersökning	20
7.1	Kvalitativ forskningsmetod	20
7.2	Genomförandet av undersökningen	20
7.3	Presentation av respondenterna.....	21
8	Sammanfattning av intervjuerna	23
8.1	Del 1. Ekonomiförvaltningsbranschen i framtiden	23
8.2	Del 2. Intelligent ekonomiförvaltning	25
8.3	Del 3. Bokförarens roll och ansvar i framtiden.....	27
9	Resultat av undersökningen	30
9.1	Ekonomiförvaltningsbranschens utveckling.....	30
9.2	Möjligheter och utmaningar med teknologins utveckling.....	31

9.3	Bokförarens arbetsbeskrivning i framtiden	32
9.4	Bokförarens roll och ansvar i framtiden	33
10	Kritisk granskning	34
11	Avslutning.....	35
12	Källförteckning	37

Bilagor

Bilaga 1	Haastattelukysymykset
Bilaga 2	Intervjufrågorna

Figurförteckning

Figur 1. Ekonomiförvaltningens digitalisering: utveckling från bokföring i pappersform till intelligent ekonomiförvaltning	2
Figur 2. Bokföring från affärshändelse till bokslut	6
Figur 3. Ekonomiförvaltningsbranschens polarisering.....	11

Tabellförteckning

Tabell 1. Verksamhetsställen, personalantal och omsättning inom underbranscherna i ekonomiförvaltningsbranschen.....	9
--	---

1 Inledning

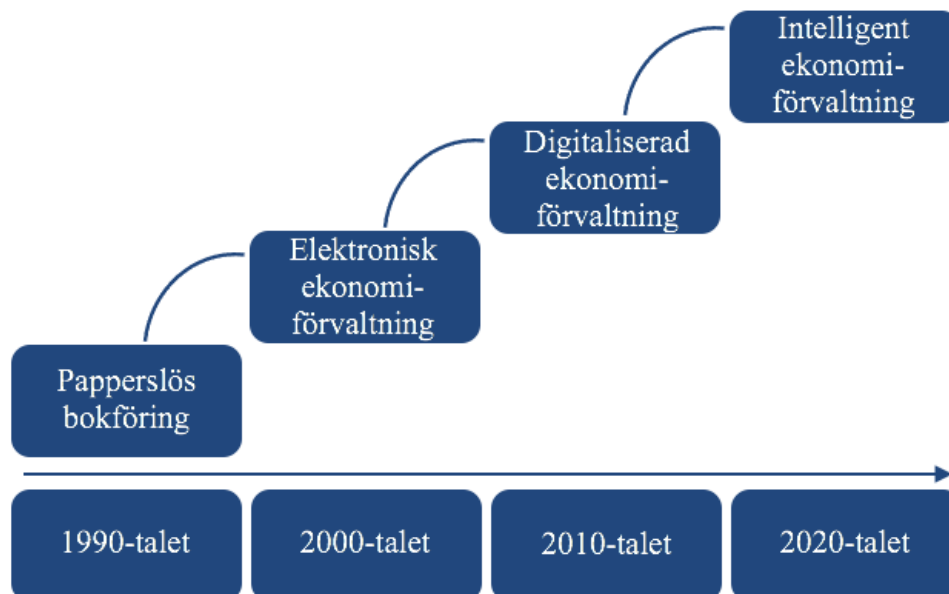
Redovisningsbranschen utvecklar sig ständigt i vårt samhälle i och med teknikens utveckling, automatisering och robotisering. Digitaliseringen förändrar företagsbranschens strukturer och arbetsmiljöer, vilket leder till nya utmaningar och möjligheter i arbetslivet. På grund av detta ändras också bokförarens arbetsbeskrivning som till exempel arbetsuppgifter, ansvarsområden och arbetsvillkor. Bilden av den traditionella bokförarens roll förändras alltmer från en tjänsteleverantör till en specialist på branschen. I och med detta förväntas bokföraren i hög grad kunna tolka och analysera resultaten i riktning mot kunden. (Visma, 2016)

Enligt författarna Sanna Kaarlejärvi och Tero Salminen (2018, s. 11) var Finland år 1997 det första landet i världen som med hjälp av landets lagstiftning möjliggjorde övergången från affärssystem i pappersform till digitaliserad form. De digitala affärssystemen, som i år (2021) fyller tjugofyra år, har under de senaste fem åren utvecklats snabbare än någonsin tidigare. Samtidigt har Finland blivit efter andra länder på många delområden av de digitala affärssystemprocessernas delområden. Enligt Kaarlejärvi och Salminen kommer affärssystemmarknaden i framtiden att konsolideras starkt samt centraliseras inom ganska många stora internationella affärs- och ekonomisystem.

I dagsläget ligger fokus inom affärssystemens automatisering ändå på utvecklingen av robotiseringen och artificiell intelligens. Största påverkan med automatiseringen av affärssystemprocesser syns på områden med enkla och repeterande arbetsuppgifter. Med moderna affärssystem kan enkla manuella arbetsuppgifter elimineras. Utvecklingen medför också flera andra uppgifter som kan möjligen överföras till robotiserade processer. På grund av att enkla samt rutinmässiga arbetsuppgifter minskar blir behovet av en stor mängd arbetskraft allt mindre. Till skillnad från arbetskraftsmassor kommer den framtida konkurrensfördelen att bestämmas av högt kunnande och förmåga att effektivt utnyttja möjligheterna med automatisering. (Kaarlejärvi & Salminen, 2018, s. 237)

Följande figur kommer att illustrera ekonomiförvaltningens utveckling och framgång från 1990-talet till 2020-talet. Under 1990-talet möjliggjorde nya system skötsel av bokföringen i papperslös form, vilket genom åren har utvecklats till mer moderna och avancerade ekonomiförvaltningssystem. Även om utvecklingsbågen inom ekonomiförvaltningsbranschen framskridit relativt snabbt, utesluter den inte att föråldrade bokföringsmetoder används ännu i dagsläget. Valet av att utnyttja moderna

ekonomiförvaltningssystem är vanligare på större bokföringsbyråer, eftersom nya processer oftast kräver högre resurser och investeringar.

Figur 1. Ekonomiförvaltningens digitalisering: utveckling från bokföring i pappersform till intelligent ekonomiförvaltning (Kaarlejärvi & Salminen, 2018, s. 16)

Att ta i bruk nya arbetsmetoder kräver både skickliga och öppensinnade arbetstagare. Tills vidare fungerar automationen som ett hjälpmedel för att försnabba flera rutinmässiga processer. Enligt Kaarlejärvi och Salminen (2018, s. 240) kommer rollerna att ändras i framtiden. I stället för att använda automationen som ett hjälpmedel kommer bokföraren att bli ett hjälpmedel för programvaran. I detta skede hjälper bokföraren med hanteringen av oklar eller avsaknad information. Följande steg i utvecklingen går in på den artificiella intelligensen där programvaran lär sig att hantera också oklar information, vilket medför ännu mindre hjälp av bokföraren. Med dessa nya möjligheter kommer automationsprogrammen att behöva användare, som kan tillämpa systemen i alltmer omfattande användningssituationer.

Uppbyggnaden av examensarbetet börjar med en beskrivning av undersökningens problemformulering, syfte, avgränsningar och forskningsmetod. Därefter behandlas teoridelen, det vill säga den teoretiska referensramen gällande ämnet och dess innehåll. Sedan presenteras den empiriska delen och de valda respondenterna till undersökningen. Därefter sammanfattas respondenternas svar på undersökningens intervjufrågor, varefter slutsatser samt resultat redogörs på basen av intervju svaren och teorin. I slutet utvärderas

undersökningens reliabilitet och validitet under rubriken diskussion och kritisk granskning. Examensarbetet avslutas bland annat med förslag till möjliga fortsatta forskningsförslag kring ämnet.

1.1 Problemformulering

Följande forskningsfrågor kommer att utforskas och behandlas i vårt examensarbete:

- Hur förändras den framtida ekonomiförvaltningsbranschen i Finland?
- Vilka möjligheter eller utmaningar hämtar den teknologiska utvecklingen med sig?
- Kommer bokförarens arbetsbeskrivning att ändras i framtiden?
- Hur kommer bokförarens roll och ansvar att förändras i framtiden?

Bokförarens roll och ansvar inom branschen kommer i framtiden att utforma sig som en följd av den teknologiska utvecklingen. Avsikten med den första forskningsfrågan är att ta reda på och beskriva åt vilket håll ekonomiförvaltningsbranschen samt dess tjänster är på väg. Den andra forskningsfrågan går mera in på direkta teknologiska möjligheter och utmaningar, som bokförings- och affärssystem kan klara av. Den tredje forskningsfrågan behandlar specifika förändringar i bokförarens arbetsbeskrivning och de möjligheter eller utmaningar som kan uppstå i det framtida bokföringsarbetet. Däremot behandlar den fjärde forskningsfrågan om bokförarens roll och ansvar, där syftet är att sträva till att kartlägga nya möjliga bestämmelser eller lagar som påverkar branschens utveckling. Själva tyngdpunkten i alla dessa forskningsfrågor är att gå in på djupet och försöka tolka utvecklingsprocessen inom ekonomiförvaltningsbranschen. Dessutom är målet också att få fram omfattande insikter och åsikter av experters utlåtanden med hjälp av kvalitativa undersökningsmetoder i form av intervjuer.

1.2 Syfte

Syftet med detta examensarbete är att undersöka utvecklingen inom ekonomiförvaltningsbranschen och betydelsen av digitaliseringens inverkan på bokföringsarbetet. Målet med undersökningen är att få en bild av hur bokförarens arbete och ansvar förändras i framtiden, både ur en teoretisk och praktisk synvinkel. Undersökningen kommer till en stor del att basera sig på teori och utomstående experters utlåtanden och åsikter. En betydande del av arbetet kommer också att bestå av tolkningar, eftersom ingen exakt kan veta vad som kommer att förändras i framtiden inom redovisningsbranschen. Dessutom kommer vi också att lyfta fram möjliga aspekter som automatiseringen och

robotiseringen hämtar med sig i det praktiska arbetet. Examensarbetet är utformat av skribenternas eget intresse för ämnet och personliga erfarenheter samt kunskaper inom redovisning. Själva arbetet har ingen direkt uppdragsgivare, men syftet är att få en inblick i bokförarens roll och ansvar i framtiden. Målet är också att skapa en tydlig bild av bokföringsarbetet i framtiden, både för personer i arbetslivet och för eventuella framtida undersökningar av ämnet.

1.3 Avgränsningar

Examensarbetet kommer att avgränsas till den finländska lagstiftningen och ekonomiförvaltningsbranschen i Finland. Undersökningen kommer huvudsakligen att koncentrera sig på bokförarens arbetsuppgifter, skyldigheter, lagar och övriga bestämmelser gällande bokföringsarbetets framtid. I avhandlingen kommer inte till exempel specifika funktioner eller processer inom bokföringsprogram att jämföras. Etiska aspekter gällande bokföringsarbetet kommer inte heller behandlas i undersökningen. Däremot innehåller bokföringsbyråverksamheten en hel del etiska och moraliska aspekter, som säkerligen inte kan ignoreras i undersökningen.

1.4 Forskningsmetod

Examensarbetets forskningsmetod har utförts genom att presentera och hantera teori kring ekonomiförvaltningsbranschens utveckling med inriktning på bokföringsarbete. Forskningens empiriska del har utformats på basen av den teoretiska referensramen. Den empiriska delen av undersökningen har genomförts med hjälp av en kvalitativ forskningsmetod i form av intervjuer, varefter forskningsresultatet presenteras på basen av teorin och respondenternas svar. Med andra ord besvarar resultatet examensarbetets forskningsfrågor.

2 Bokföring

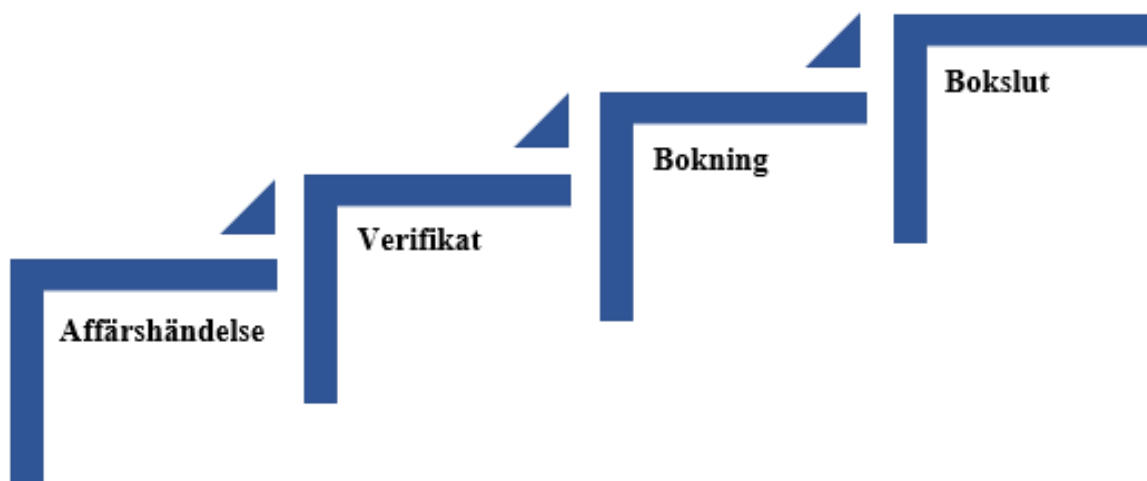
Detta kapitel kommer att innehålla väsentliga förklaringar för att underlätta förståelsen av bokföringsrelaterade begrepp. Målet med kapitlet är att inleda den teoretiska delen av arbetet med baskunskap om bokföring, för att understödja läsbarheten också för personer utanför branschen. Dessutom kommer viktiga juridiska och allmänna anvisningar samt utlåtanden att behandlas. Juridiska bestämmelser kommer att hänvisas till bokföringslagen

(Bokföringslag 30.12.1997/1336, 1997) och bokföringsförordningen (Bokföringsförordning 1339/1997, 1997).

Ett begrepp inom redovisningen är bokföring, som producerar nyttig och värdefull information om en verksamhet. Dessutom skapar bokföringen viktig information om företaget eller verksamheten åt externa intressenter. Viktig information om företaget eller verksamheten är bland annat kassaflödesanalyser, prognoser, budgeteringar och lönsamhetskalkyleringar, som baserar sig på bokföringens siffror. Informationen åt externa intressenter kommer främst från bokslutet, som visar verksamhetens finansiella ställning och resultat för en viss period. Aktiebolagen måste till exempel publicera sina bokslut i handelsregistret, vilket medför att informationen om företaget är till handa för investerare, företagets leverantörer, men också för konkurrenter. (Talouhallintoliitto, u.d.)

Då ett företag säljer och köper tjänster eller produkter, skapas så kallade affärshändelser. Affärshändelser är bland annat inköp, försäljning och andra dylika penningöverföringar. Dessa affärshändelsers innehåll beskrivs sedan på så kallade verifikat. Verifikat är till exempel försäljnings- och inköpsfakturor, kontoutdrag, reseersättningar och kvittenser. Syftet med verifikaten är alltså att tydligt få fram vad som skett vid en affärshändelse. Därefter gör bokföraren en bokning av verifikatet i företagets eller verksamhetens bokföring. Räkenskapsperiodens alla verifikat sammanställs sedan i ett bokslut, som huvudsakligen består av en resultat- och balansräkning. (Talouhallintoliitto, u.d.)

Figur två illustrerar en förenklad helhet av bokföringens olika skeden. Som exempel köper företag X kontorsmaterial från företag Y, vilket utgör en så kallad affärshändelse. Affärshändelsens faktura från företag Y är ett verifikat på försäljningen men för företag X blir detta en kostnadsavgift. I och med detta bokför bokföraren i företag X verifikatet på de rätta kostnadsställena, det vill säga till kontorsmaterialavgifterna, leverantörsskulderna och ingående mervärdesbeskattningen. Således är bokningarna automatiskt med i bokslutet och fungerar som grund för till exempel ifrågavarande månads anmälan om mervärdesskatten. Med bokförarens yrkesslang kallas denna kedja från affärshändelsen till bokslutet för audit trail.

Figur 2. Bokföring från affärshändelse till bokslut (Talouhallintoliitto, u.d.)

2.1 Bokföringslagen

Bokföringslagen i Finland bestämmer riktlinjer och minimistandarder för bokföringen (Arbets- och näringsministeriet, u.d.). Lagen innehåller flera redovisningsprinciper och skyldigheter, som styr den bokföringsskyldiga vid upprättandet av bokföring, bokslut och andra finansiella rapporter. I början av år 2015 ändrades bokföringslagen med en lag om ändring av bokföringslagen 1620/2015. I denna ändring utgör EU:s direktiv grunden för bokföringslagen. EU:s direktiv reglerar innehållet i redovisningarna medan den löpande bokföringen fortsätter att lyda under den nationella regleringen. (Bokföringslag 30.12.1997/1336).

Till bokföringslagens allmänna bestämmelser hör bland annat bokföringsskyldighet, dubbel bokföring, god bokföringssed och räkenskapsperiodens längd. Med begreppet bokföringsskyldighet definieras vem som är skyldig att utföra och upprätthålla bokföring. Grundprincipen är att alla registrerade sammanslutningar och stiftelser som bedriver någon slags affärsverksamhet är bokföringsskyldiga. Hit medräknas också fysiska personer som utövar yrke eller driver någon slags rörelse. (Bokföringslag 30.12.1997/1336) (Arbets- och näringsministeriet, u.d.)

Största delen av de bokföringsskyldiga skall vanligtvis utföra dubbel bokföring, vilket i praktiken betyder att varje affärshändelse inom företaget bokförs på minst två olika konton (Skatteförvaltningen, 2018). Kontona kallas för debet och kredit. Debet beskriver pengarnas användning, till exempel vad man har använt pengarna till medan kredit beskriver pengarnas

källa, det vill säga med vilka pengar man har betalat (Föreningsresursen, u.d.). I undantagsfall behöver yrkesutövare och rörelseidkare inte enligt bokföringslagen använda sig av dubbel bokföring. I stället får de välja att använda sig av enkel bokföring, där man bokför affärshändelsen när pengarna betalas in och ut via företagets konto. (Bokföringslag 30.12.1997/1336)

Varje bokföringsskyldig skall enligt bokföringslagen följa god bokföringssed i sin bokföring. Begreppet god bokföringssed definieras inte direkt i bokföringslagen, men baserar sig på olika bestämmelser och regelverk, som styr bokföringsarbetet. Regelverken består av internationella bokföringsstandarder såsom IAS regler och IFRS standarder (International Accounting Standards & International Financial Reporting Standards). (Rekola-Nieminen, 2019)

Dessutom består regelverken av bokföringslagen, bokföringsförordningen, statsrådets förordning om uppgifter som ska tas upp i små- och mikroföretags bokslut och bokföringsnämndens allmänna instruktioner och utlåtanden. Lagar om bolagsformer och mervärdesskattelagen hör också till regelverket för god bokföringssed. Alla dessa regelverk eller principer anses stöda bokföringens egentliga syfte, vilket är att ge en rättvisande och tillräckligt tydlig bild av den bokföringsskyldigas affärsverksamhet samt finansiella ställning. (Minilex, u.d.) (Bokföringslag 30.12.1997/1336)

Räkenskapsperioden är ett begrepp, som beskriver längden av en bokföringsperiod. Vanligtvis är räkenskapsperioden 12 månader lång, men för företag som har dubbel bokföring kan perioden vara längre eller kortare. Den längsta perioden kan ändå vara högst 18 månader. Räkenskapsperioden är dock alltid 12 månader för yrkesutövare och rörelseidkare som använder sig av enkel bokföring. Ifall dessa väljer att använda sig av dubbel bokföring, kan de avvika från kalenderåret, det vill säga vad som föreskrivs i bokföringslagens 1 kap 4§ 1 mom. (Bokföringslag 30.12.1997/1336) (Skatteförvaltningen, 2018)

2.2 Bokföringsförordningen

Bokslutets modell som i stora drag innehåller en resultaträkning, en balansräkning och noter definieras i bokföringsförordningen. Bokföringsförordningens huvudsyfte och avsikt är alltså att ge tydliga anvisningar samt direktiv till upprättandet av ett bokslut. Fastän upprättandet av noterna definieras väl i bokföringsförordningen, behövs enligt Laine extern information ofta till noterna utanför själva bokföringen (Laine, 2019). Orsaken till detta är

ifall bokslutet inte direkt beskriver och ger en tillräckligt tydlig bild av företagets resultat och finansiella ställning. För att skapa en rättvisande bild måste man ta speciell hänsyn till företagets kvalitet och omfattning. På grund av detta anser Laine att processen för upprättandet av bokslutet och dess noter är svåra att totalt automatisera (Laine, 2019). (Bokföringsförordning 1339/1997)

2.3 Bokföringsnämnden

Bokföringsnämnden ansvarar tillsammans med arbets- och näringsministeriet för allmänna anvisningar och utlåtanden åt bokföringsskyldiga, myndigheter, kommunorganisationer och organisationer för näringsidkare. Dessutom ger nämnden också allmänna råd och föreskrifter om tillämpningen av bokföringslagen. Som tidigare nämnts är dessa allmänna råd och anvisningar i syfte att främja och tolka god bokföringssed. Ifrågavarande anvisningar och utlåtanden ges mot en skriftlig ansökan, som sedan behandlas av bokföringsnämnden. Själva ansökan har inga direkta formkrav, men den skall innehålla tillräckligt noggranna uppgifter för att ärendet skall kunna avgöras. (KILA, u.d.)

3 Bokföringsbyråverksamhet i Finland

I det här kapitlet behandlas bokföringsverksamheten allmänt i Finland. Dessutom kommer vi att jämföra ekonomiförvaltningsbranschens olika delområden samt statistik. Till sist kommer vi också att ta fram aspekter om branschens polarisering samt föra en diskussion gällande personalens kompetens.

En bokföringsbyrå är ett ekonomiskt förvaltningsbolag som erbjuder redovisnings- och andra ekonomiska förvaltningstjänster åt både mindre och större bokföringsskyldiga företag i vårt land. De allmänna målen för bokföringsbyråerna är att känna till den aktuella finländska lagstiftningen och att alltid följa god bokföringssed i sin verksamhet. Dessutom bör personalen i allt högre grad vara utbildad och erfaren i sitt arbete samt starkt sträva efter att också ta hänsyn till alla behov ur kundens perspektiv. Således kräver alltså samarbetet mellan parterna ett starkt förtroende, eftersom bokföringsbyråerna är skyldiga att sekretessbelägga alla affärshemligheter och annan konfidentiell information som kommit till deras kännedom. (Tilitoimistoja)

3.1 Beskrivning av företag i ekonomiförvaltningsbranschen

Arbets- och näringsministeriets branschrapport om ekonomiförvaltningen år 2019 beskriver hur digitalisering och automation förnyar branschen och arbetsuppgifterna. Den framtida experten inom ekonomiförvaltningsbranschen kommer att utformas till en serviceexpert och företagskonsult tillsammans med användningen av elektroniska servicekanaler och -system. Bokföring, redovisning, revision och skatterådgivning är underbranscher till ekonomiförvaltningsbranschen. Bokförings- och bokslutstjänsterna omfattar största delen av personalen och omsättningen inom ekonomiförvaltningsbranschen. Informationen gällande antalet verksamhetsställen, antalet anställda och omsättningen är från Statistikcentralens företags- och lokaliseringsstatistik från år 2017. Medräknad statistik över företag och verksamhetsställen omfattar endast företag som är mervärdesskattepliktiga och som har sysselsatt personal i minst sex månader.

Tabell 1. Verksamhetsställen, personalantal och omsättning inom underbranscherna i ekonomiförvaltningsbranschen. (Arbets- och näringsministeriet, 2019)

	Verksamhetsställen	Personal	Omsättning 1000 Euro
Bokförings- och bokslutstjänster	4 479	12 333	1 032 191
Revisionstjänster	568	3 865	554 122
Andra redovisningsrelaterade tjänster	75	113	15 689
Sammanlagt	5 122	16 311	1 602 002

Den totala omsättningen på ekonomiförvaltningsbranschen år 2017 var 1,6 miljarder euro i Finland, varav 1,03 miljarder euro omfattades av bokförings- och bokslutstjänster. Den största underbranschen med 4479 verksamhetsställen innehöll en personalmängd på 12 333 personer. Den totala personalmängden på ekonomiförvaltningsbranschen var 16 311. Tabellen visar att den näst största underbranschen omfattas av revisionstjänster, vars omsättning är en tredje del av den totala omsättningen på ekonomiförvaltningsbranschen. Revisionstjänsternas personalmängd och verksamhetsställen är ändå betydligt färre jämfört med bokförings- och bokslutstjänsterna. På revisionsbranschen fungerar några globala storföretag, vilket betydligt ökar omsättningen samt personalmängden. Andelen andra redovisningsrelaterade tjänster är betydligt mindre jämfört med de två större underbranscherna. Detta beror på att skatterådgivning eller juridikrelaterade tjänster hör till ekonomiförvaltningsföretagens ytterligare tjänster och inte till den huvudsakliga tjänsten. (Arbets- och näringsministeriet, 2019, s. 11–15)

3.2 Ekonomiförvaltningsbranschens polarisering

Branschens polarisering kommer också starkt fram i vårt samhälle då trenden på stora bokföringsbyråer är att expandera verksamheten genom att köpa upp små och medelstora bokföringsbyråer. Termen ”polarisering” används för att beskriva ytterligheterna mellan stora och små bokföringsbyråer. Verksamheten i stora bokföringskedjor förstärks samt effektivteras även genom exportföretag såsom programvaru- och faktureringsföretag. Vid köp av bokföringsbyråer är kundbasen väldigt central, men en skicklig personal har också stor betydelse vid köpet. Rekrytering av professionell personal på branschen har under de senaste åren varit svårt även om branschkunig personal utbildas inom branschen. (Arbets- och näringsministeriet, 2019, s. 35)

Den andra ytterligheten med polariseringen av ekonomiförvaltningsbranschen är alltså de mindre bokföringsbyråerna. Till skillnad från stora bokföringsbyråer investerar mindre bokföringsbyråer starkt på att ge en så omfattande tjänst som möjligt åt kunderna. På grund av detta är lojala småföretagare ofta också mer villiga att behålla sin gamla bokföringstjänst i stället för att byta den personliga tjänsten till en billigare men mer centraliserad tjänst. De mindre bokföringsbyråerna har också flera utmaningar. Skatterelaterade tjänster förnyas till exempel till elektronisk form, vilket kan medföra behov av nya investeringar för utvecklingen av de elektroniska systemen. Dessutom är kundkretsen i små bokföringsbyråer ofta äldre, vilket i sin tur ökar vikten av en expert inom företaget. (Arbets- och näringsministeriet, 2019, s. 35)

Artikeln ”*Pieni tilitoimisto keskittyy henkilökohtaiseen palveluun*” i tidningen ”Tilitoimistossa” beskriver verksamheten på bokföringsbyrån Profitas Ab, vars personalmängd utgör endast tre personer. Grundarna Eija Majuri och Mari Liikanen anser bland annat, att den största styrkan för mindre bokföringsbyråer är den personliga servicen för kunderna. Verksamhetens kundkrets består mestadels av små företag med en liten personalmängd. En selektivt vald kundkrets, som inte är för stor, möjliggör beaktande av varje kunds specifika behov. Genom detta går det också att fakturera kunderna lite extra. Detta gallrar säkerligen bort vissa kunder, men kompenserar till att endast ha kunder som är villiga att betala för den personliga servicen. (Remes, 2019)

Följande figur beskriver ytterligheterna mellan mindre lokalt fungerande bokföringsbyråer och stora bokföringskedjor. Polariseringen är inte lika enkel i verkligheten, men figuren beskriver viktiga huvudpunkter inom utvecklingen. Dessutom kan branschens trender och utveckling lättare övervägas som en helhet. (Arbets- och näringsministeriet, 2019, s. 36)

Figur 3. Ekonomiförvaltningsbranschens polarisering (Arbets- och näringsministeriet, 2019)

3.3 Kompetens och kunnande

Inom bokföringsbyråverksamheten lyfts i dagsläget alltmer fram olika diskussioner gällande personalens kompetens och kunnande. Diskussionerna baserar sig på bristen av tillräckligt kvalificerad arbetskraft på finansförvaltningsmarknaderna, vilket syns redan nu som ett hinder för Finlands fortsatta ekonomiska tillväxt. Problemet är inte endast att hitta personer som avlagt grundstudierna inom yrkesområdet. Det svåraste i allmänhet är att hitta effektivt arbetande anställda, vars arbetsprestationer lättare kan följas upp och faktureras. Det uppskattas till exempel att alla programmerare relativt snabbt hittar arbete, men det finns fortfarande ett betydande problem inom sektorn när det gäller personlig kompetens och arbetsplatsernas geografiska läge. Lediga arbetsplatser befinner sig i allt större utsträckning i tillväxtcentrumen och särskilt i huvudstadsregionen. Som lösning har föreslagits att studierna bör göras mer omfattande och att experterna inom yrkesområdet övervakar att alla förnyelser i bland annat tekniska, ekonomiska och juridiska reformer blir korrekt uppdaterade. (Arbets- och näringsministeriet, 2019, s. 22–23)

Den egna kompetensen och arbetsinsatsen kommer att uppskattas i allt högre grad på framtidens arbetsmarknader enligt olika yrkesområdets experter. På grund av detta bör alla anställda ständigt förnya samt uppdatera sina egna färdigheter i arbetet för att försöka nå dagslägets krav och förväntningar i arbetslivet. I och med detta betonas bland annat ytterligare kunskaper i eget initiativtagande, omsorgsfullhet, arbetsamhet och pålitlighet,

men framför allt också entusiasm att alltid lära sig något nytt. För att främja denna diskussion i praktiken har yrkesområdets experter uppmanat de offentliga utbildningssystemen att leta efter nya sätt för den enskilda individen att utveckla sina färdigheter, eftersom betydelsen av den nuvarande formella utbildningen stadigt minskar i vårt samhälle. (Arbets- och näringsministeriet, 2019, s. 37)

4 Definition och utveckling av bokföringsarbete

Följande kapitel börjar med att definiera den ”traditionella” bokföraren och beskriver branschens utveckling med exempel från boken ”Kirjanpitäjämä konsultiksi – pääkirja”, (Aho, 2019). Därefter behandlas utbildningskraven samt lönesättningen för bokföringsarbetet i Finland. Kapitlet avslutas med att lyfta fram aspekter om bokförarens skyldigheter.

Den traditionella bokföraren är en fysisk person, som sköter ett företags bokföring, fakturering och reskontra samt andra ekonomirelaterade uppgifter i verksamheten. Arbetet förutsätter noggrannhet, omsorgsfullhet, systematik och goda kunskaper inom kundservice. Yrket kräver också kunnande att hantera olika ekonomiförvaltningsprogram samt kännedom om aktuell och väsentlig lagstiftning. En bokförare arbetar vanligtvis på en bokföringsbyrå eller på ekonomiavdelningen i en organisation. (Työmarkkinatori, 2020)

För att lättare få en bild av hur bokföringsbranschen utvecklats under 2000-talet använder vi beskrivningen av författaren Antti Aho i boken ”Kirjanpitäjämä konsultiksi – pääkirja”, (2019, s 13). Han började arbeta på en bokföringsbyrå i och med behovet av sommararbete. Arbetet började med väldigt lite introduktion, vilket ökade behovet av att komma ihåg undervisningen från studietiden. En dator tillsammans med en bunt papper var allt han fick som hjälpmedel. Materialet var till största delen något företagaren samlat ihop och innehöll mycket brister. Verifikaten bokades enligt kontoutdragen i samma ordning. Då verifikaten var bokade märkte Aho, att flera verifikat fattades och att det också fanns flera överlopsverifikat. Allt överlopsmaterial sparades, ifall materialet skulle behövas senare. Följande steg var att avstämna konton. Då kontoavstämningen inte stämde, började detektivarbetet för att hitta felbokade verifikat. Under arbetets gång förstod Aho, att fel väldigt lätt uppstår vid bokningen av verifikaten. Oftast var verifikaten bokade med fel summor eller på fel konton. Arbetet försvårades dessutom av att verifikatmängden var stor. Då avstämningarna var korrekta blev följande uppgift att anmäla mervärdesskatten till Skatteförvaltningen med post. Kundkontakten bestod mestadels av frågor gällande

mervärdesskattesamlingen och saknade kvitton. Då bokföringen var korrekt och klargjord i tid, var bokföraren nöjd och förhoppningsvis också kunden. Datorer användes endast som hjälpmedel för beräkningarna och inte för behandlingen av information. Varje verifikat måste noggrant bokas på rätt konton, överföras till reskontran och avstämmas. Kontoplanen var också något man lärde sig utantill.

De teknologiska framstegen syns inte i det praktiska arbetet genast. Stora förändringar har en tendens att innehålla mycket vision och prat i början. Konkretiseringen av förändringen kommer först i ett senare skede. I och med detta riskerar man att underskatta effekterna av förändringarna och stöda sig på gamla och rutinmässiga arbetssätt. Stora förändringar brukar också ha en exponentiell förändringstakt, vilket medför stora förändringar i slutskedet. (Aho, 2019, s. 16–17)

I dag existerar det ännu bokföringsbyråer där pappersarbetet kombineras med flera manuella processer. I och med digitaliseringen behöver flera företagare och anställda anpassa sig till utvecklingen. Den traditionella bokföraren kännetecknas oftast av att hen utantill kommer ihåg olika kontonummer, behärskar aktuell lagstiftning, tolererar rutiner, arbetar korrekt och snabbt med bokningen av verifikat. Datorer har redan under utvecklingen observerats vara bättre än människor i att komma ihåg, beräkna, tolerera rutiner och snabbt hantera stora mängder data. I och med dagens teknologi har mer komplexa utmaningar lösts till exempel inom medicin-, logistik-, och industribranscherna. Ändå har bokföringsbranschen blivit efter och stannat upp med flera rutinmässiga arbetsuppgifter. Detta beror på att informationsteknologin är en relativt ny bransch som utvecklats först inom områden där pengar rör sig mest och där den är lättast att utnyttja. Bokföringsbranschens totala automation kräver att följande saker sker:

- Verifikatens information är totalt i digital form.
- Alla verifikat bildas och rör sig i digital form.
- Lagstiftningen är programmerad och tillämpad i ekonomiförvaltningsprogrammen.
- Väsentliga standarder för verifikat och redovisningsmetoder har blivit allmänt antagna.
- Relevanta regler är programmerade till systemen av människor eller med hjälp av artificiell intelligens. (Aho, 2019, s. 17–18)

4.1 Utbildning

För att bokföra eller arbeta med redovisningsrelaterade uppgifter krävs ingen utbildning enligt lagen, men andra stadiets grundutbildningsexamen rekommenderas starkt. Med detta avses merkonomutbildning med inriktning i redovisning. Man kan dessutom öka redovisningskunskaperna på tredje stadiet med tradenomstudier i en yrkeshögskola eller genom att avlägga kandidatexamen och magisterexamen inom ekonomi på ett universitet. (Työmarkkinatori, 2020)

För mer krävande redovisningsuppgifter krävs oftast att man är utbildad tradenom, ekonomie kandidat eller ekonomie magister. (Työmarkkinatori, 2020) Enligt ekonomiaadministrationsförbundets löne- och karriärundersökning är det också lönsamt att vidareutbilda sig till EBR-bokförare (examen i bokföring och redovisning), eftersom arbetsbeskrivningarna i allmänhet därmed är mer intressanta och krävande (Lyytinen, 2019). Bokförare med EBR-examen arbetar oftast till exempel med koncern- och IFRS rapportering, kassaflödesanalyser och olika prognoser för kunder. Själva EBR-examen står för och bevisar hög kompetens inom redovisning samt skatterelaterade uppgifter. För att utföra EBR-examen som ordnas årligen, förutsätts en tillräckligt hög ekonomisk utbildning och flera års praktisk arbetserfarenhet. Förutom avläggandet av examen krävs också kontinuerligt upprätthållande av yrkeskunskapen. (Talouhallintoliitto, 2021)

4.2 Lönesättning

Bokförarens lön och arvoden baserar sig på ekonomiförvaltningsbranschens kollektivavtal, som är i kraft 24.2.2020 – 30.11.2021. I kollektivavtalet bestäms minimilönen enligt fyra kravnivåer där nivå ett är den mest krävande nivån. Därefter skiljer man på lönenivån mellan huvudstadsregionen och resten av Finland. (Talouhallinon ammattilaiset, 2021) Enligt ekonomiaadministrationsförbundets undersökning som nämndes i förra stycket framkommer det stora löneskillnader mellan de olika länen i Finland. Medianlönen för bokförare med kunskaper inom bokslutsupprättanden var till och med 30% högre i Nyland, Egentliga Tavastland och Österbotten jämfört med Päijänne Tavastland, Södra Savolax och Satakunta. Andra faktorer som påverkar lönesättningen inom bokföringsbranschen är bland annat utbildningsnivån, erfarenhetskunskapen och karriärframgången. (Lyytinen, 2019) Beroende på alla dessa faktorer är minimilönen 1921 € per månad i huvudstadsregionen och 1852 € i resten av Finland (Talouhallinon ammattilaiset, 2021). Enligt Oikotie är medellönen ändå 2643 € per månad i hela Finland. (Oikotie, 2021)

4.3 Skyldigheter

Bokförarens viktigaste skyldigheter är alltid att följa god bokföringssed och känna till den aktuella lagstiftningen inom redovisningsbranschen. Såsom tidigare nämnts handlar god bokföringssed om att följa olika normer, riktlinjer och praxis som styr samt utvecklar det vardagliga bokföringsarbetet. Dessutom baserar sig god bokföringssed på att följa olika bestämmelser samt regelverk som är till exempel finansiella rapporter, revision och beskattningssuppgifter. Förutom allt detta styrs arbetet också av bland annat flera uttalanden, undantag och de allmänna instruktionerna från bokföringsnämndens utlåtanden. (Anunti, 2020)

Rådgivning har också alltid varit en viktig del av bokföringsarbetet, eftersom den bokföringsskyldiga som outsourcar sin bokföring oftast behöver ytterligare information samt råd om till exempel den ekonomiska förvaltningen, rapporteringen och skatterelaterade ärenden. Själva bokföringsarbetet samt rådgivningen styrs av olika principer såsom skyldigheten att ingripa, skyldigheten att övervaka, skyldigheten att avstå från att vidta åtgärder, skyldigheten att avgå och utredningsskyldighet. Dessutom bör bokföraren handleda och ge råd åt den bokföringsskyldiga att agera i enlighet med lagen då den bokföringsskyldiga har lagmässigt bär huvudansvaret för verksamheten. Förutom att ge råd åt den bokföringsskyldiga är bokföraren skyldig att agera i samband med olaglig verksamhet på grund av utredningsskyldigheten och i sista hand att avgå från avtalet. (Anunti, 2020)

5 Bokförarens arbetsuppgifter och processer

I detta kapitel går ämnet mera in på bokförarens vardagsrutiner och arbetsprocesser. Syftet är med andra ord att definiera och beskriva bokförarens arbetsuppgifter ur praktisk synvinkel. I stora drag ligger fokus på hanteringen av både inköps- och försäljningsreskontran, faktureringens roll, upprättande av bokslut och allmänt rapporteringsarbete.

Beroende på överenskommelserna mellan bokföraren och den bokföringsskyldiga kan bokförarens arbetsuppgifter variera. Detta beror på verksamhetens storlek, men också på outsourcingens mängd. Ibland outsourcar ett företag endast en viss del av sin ekonomiförvaltning, vilket vanligtvis minskar bokförarens arbetsmängd. Däremot ökar arbetsmängden, då en verksamhet outsourcar den totala ekonomiförvaltningen för till exempel en bokföringsbyrå. Vanligen ansvarar ändå bokföraren i stora drag för uppföljningen av ett företags inkomster, utgifter, tillgångar och skulder. I och med

digitaliseringen sköts allt detta via ett ekonomiförvaltningsprogram eller av något annat affärssystem, som har lämpliga funktioner och egenskaper att sköta bokföringen. Arbetsuppgifterna vid uppföljningen kan sedan specificeras i noggrannare arbetsprocesser såsom fakturering, bokföring och reskontrahantering. Förutom detta brukar också bokföraren ansvara för upprättandet av bokslut och skötseln av olika lån samt andra rapporteringar. (Realiaisännointi, u.d.)

5.1 Hantering av reskontra

Hantering och upprätthållandet av reskontran är en process som är en del av bokförarens vardagliga arbetsrutiner. De två vanligaste reskontrorna är inköps- och försäljningsreskontran som stöder kontrollen av olika betalningshändelser. Inköpsreskontraprocessens syfte är att ge information om alla inköpsfakturor och övriga statistiska inköps-händelser. Med andra ord uppföljer, behandlar och kontrollerar inköpsreskontran både ett företags inköps-historia och kommande betalningar. Försäljningsreskontraprocessen är däremot en del av försäljningsfakturerings helhet, vilken börjar med skapandet av en faktura och slutar när inbetalningen inkommer och dess händelser är bokförda i huvudboken. Försäljningsreskontran fungerar också som en övervakningslista över försäljningen och fordringarna samt de öppna och förfallna fakturorna. Med hjälp av denna övervakningslista kan bokföraren dessutom lättare hantera möjliga betalningspåminnelser gällande försenade betalningar och också allmänt upprätthålla och följa upp interna rapporter. (Isolta, u.d.)

5.2 Fakturering

Ett relevant begrepp inom företagsvärlden är faktureringen, som överlag anses vara ett kritiskt fenomen för företagen. Ifall det inom faktureringsprocesserna förekommer oreda eller större misstag, kan företagets betalningsförmåga försämrats, vilket naturligtvis oftast drabbar hela verksamheten. Dessutom resulterar en smidig fakturering i nöjda kunder och utgör därmed en väsentlig del av företagets helhetsbild samt kundservice. (Kaarlejärvi & Salminen, 2018, s. 120–121)

Själva ansvaret och upprätthållandet av faktureringen bestäms alltid av överenskommelserna mellan bokföraren och själva företagaren. Vanligtvis väljer företagaren att delegera fakturerings huvudansvar med dess processer till bokföraren, eftersom alla bestämmelser och principer gällande fakturering då säkert sköts på ett korrekt sätt. Oavsett ifall

faktureringen sköts elektroniskt, i pappersform eller via nätfakturering, är bestämmelserna och principerna alltid desamma. (Kaarlejärvi & Salminen, 2018, s. 120–121)

I stora drag börjar hela faktureringsprocessen vid utformningen av en faktura och avslutas när betalningen är godkänd i sin helhet och alla bokningar är införda i huvudboken. Själva förberedandet av faktureringsarbetet kan trots allt börja redan i ett tidigare skede då man till exempel skickar ut en offert till den potentiella kunden och kommer överens om prissättningen. I praktiken avgör ändå företagets verksamhet och målsättning ganska långt vilken typ av faktureringsprocess som är lämplig för varje företag. Det mera traditionella valet att sköta faktureringen i pappersform ökar mängden pappersarbete för bokföraren. Därför rekommenderar man starkt i dagsläget att företagen väljer att sköta sina faktureringsprocesser i elektronisk form. I och med detta har företagen respektive bokföraren oftast en bättre uppfattning om hela faktureringsprocessen och dess faser. Innehållet i de olika faserna kan omfatta en stor mängd data gällande bland annat kund-, avtals- och prissättningsinformation, som stöder och främjar bokförarens arbetsprocesser. (Kaarlejärvi & Salminen, 2018, s. 122–123)

5.3 Bokslut

Ett bokslut är i sin korthet en rapport som beskriver det finansiella resultatet och den ekonomiska situationen för ett företag vid varje räkenskapsårs avslutning. Kraven på det som bör finnas i ett bokslut påverkas främst av företagets storlek, bransch och bolagsform. Innehållet skall ändå alltid basera sig på företagets bokföringshändelser och inkludera åtminstone en resultat- och balansräkning, noter samt en bokförings- och materialförteckning. Dessutom bör större företag också presentera i sitt bokslut en så kallad verksamhetsberättelse och redogöra för en finansieringskalkyl över sin verksamhet. Själva tidsschemat för bokslutets slutförande är inom fyra månader efter räkenskapsårets utgång. Bokslutet måste alltid dateras och undertecknas. Vanligtvis är det bokförarens uppgift att upprätthålla och sköta att bokslutet genomförs i tid, men företagaren bär alltid det slutliga ansvaret att allt är korrekt gjort. (Suomi.fi, 2019)

Resultaträkningens syfte i bokslutet baserar sig på företagets intäkter och kostnader, som visar resultatet medan balansräkningen visar den finansiella ställningen på balansdagen, där man beaktar både företagets tillgångar och skulder (Suomi.fi, 2019). Noternas ändamål är att skapa ytterligare information samt precisering av resultat- och balansräkningens poster för att ge läsaren en mer rättvis bild av företagets finansiella ställning. Därtill beskrivs

noggrannare i noterna hur bokslutet är uppbyggt samt andra uppgifter gällande till exempel företagets avskrivningar, personalantal och eventuella förändringar i det egna kapitalet. Däremot lyfter man först i verksamhetsberättelsen fram olika betydande risker samt osäkerhetsmoment gällande företagets verksamhet samt tar upp annan väsentlig information som nämns i bokföringslagens bestämmelser. Finansieringskalkylen är en kassaflödesanalys som är uppbyggd på betalnings- eller prestationsbasis, vilken visar kassaflödet under det avslutna räkenskapsåret. Målet med kassaflödesanalysen är också att illustrera och förutspå i vilken utsträckning företagets inkomstfinansiering gällande likvida medel är tillräcklig. (Talouhallintoliitto, u.d.)

5.4 Rapportering

Förutom upprättande av bokslut anses annan aktuell rapportering också spela en stor och viktig roll för företagets verksamhet. Rapporteringens allmänna syften är att ange mångsidig information och viktiga förklaringar, som stöder bland annat företagets beslutsfattande i olika sammanhang. Därtill möjliggör oftast noggrann rapportering att kommande händelser i kassaflödet bättre kan förutspås för företagen. Typisk rapportering som bokföraren upprätthåller och månatligen informerar kunden om är rapportsammandrag och nyckeltal från den senaste utförda månaden. Vanligtvis är det frågan om rapportering gällande huvudboken, dagboken samt en resultat- och balansräkning. Dessutom erbjuder ekonomiförvaltningsprogrammen vid behov oftast mer specifikt intern redovisning samt andra detaljerade försäljnings-, inköps- och löneräkningsrapporter. (Helanto, Kaisaniemi, Koskinen, Kuntola, & Siivola, 2013, s. 50–51)

6 Från bokförare till konsult

I detta kapitel ligger fokus på bokförarens framtida utveckling i arbetsbeskrivningen och dess processer. Kapitlet behandlar också aspekter kring bokförarens karriär- och löneutveckling, som tidigare varit en avgörande faktor att inte sysselsätta sig inom branschen. Dessutom reflekteras olika åsikter om branschens framtida utveckling.

6.1 Diskussionen kring bokförarens framtid

På grund av den snabba utvecklingen inom digitaliseringen, automatiseringen och de förändrade arbetsformerna kommer bokförarens roll samt ansvar att förändras i framtiden. I praktiken handlar detta främst om att reformera de nuvarande arbetsuppgifterna och utveckla

yrkeskompetensen som närmast skulle inneha en affärskonsults kunnande. Med andra ord betyder detta att bokföraren i sitt arbete bör sträva efter att bli en så kallad partner, som i hög grad erbjuder rådgivning och andra detaljerade analyser av kundernas affärsverksamhet. Diskussionerna kring detta fenomen har ändå diskuterats i många olika forum och andra sammanhang. Vissa experter inom branschen talar om försvinnandet eller outsourcingen av yrket till länder med förmånligare arbetskraft medan andra talar om yrkets nya uppgång i vårt samhälle. (Arbets- och näringsministeriet, 2019, s. 37–38)

6.2 Bokförarens roll och förändring i arbetet

Digitaliseringens utveckling skall inte ses som ett hot mot de gamla arbetssätten, utan i stället som en positiv möjlighet i bokförarens karriärutveckling. Utmaningarna i karriärutvecklingen beror främst på att bokföringsarbetet alltid omfattat många rutinmässiga arbetsskeden, som varit orsak till lägre lönenivåer. Förutom rutinmässiga arbetsskeden innehåller bokföringen även för små företag ofta ytterst komplicerade och professionellt krävande frågor, som bokföraren utreder vid sidan om i sitt eget arbete. Många affärskonsulter lever på att erbjuda företagen hjälp med dessa krävande frågor och fakturerar dem till ett pris som står i proportion till arbetets värde. Faktum är ändå att arbetsbeskrivningen för en bokförare är speciell, eftersom bokföraren samtidigt som hen sköter rutinarbetet också skall kunna i ett annat ögonblick erbjuda konsultrelaterade tjänster. Den stora mängden rutinmässiga arbetsskeden utgör ett hinder för karriär- och löneutvecklingen. Då digitaliseringen eliminerar rutinarbetet kommer arbetsbeskrivningen att förändras. I och med detta omformas bokförarens status, vilket sannolikt också möjliggör en positiv löneutveckling inom branschen. (Aho, 2019, s. 24–25)

Enligt författarna Sanna Kaarlejärvi och Tero Salminen (2018, s. 159–160) kommer bokförarens arbete mer eller mindre att förändras inom den närmaste framtiden. Traditionellt har bokförarens arbetstid baserat sig på bland annat bokning av verifikat, avstämningar av konton och skötandet av andra rapporteringsrelaterade uppgifter. I nuläget när dessa och många andra arbetsuppgifter är i stora drag automatiserade, bör bokföraren ständigt vidareutbilda samt anpassa sig till de nya utmaningarna i sitt arbete. Förutom att förstå sig på automatiseringens inverkan och dess processer, skall bokföraren också vara i allt högre grad fördelaktig inom företagets alla delområden. I praktiken innebär detta alltmer aktivt deltagande och ansvarstagande inom företagets verksamhet, så att informationsflöden verkligen stöder bokföringens bestämmelser samt rapporteringskrav. Naturligtvis måste

bokföraren också personligen modigt våga gå utanför sin egen bekvämlighetszon och utmana sig själv för att nå målen som ständigt förändras i arbetet.

7 Empirisk undersökning

Den empiriska delen och dess forskningsmetod i examensarbetet behandlas och beskrivs i detta kapitel. Dessutom fastställs undersökningens genomförande och de valda respondenterna representeras enskilt i olika stycken. Själva begreppet empirism baserar sig på erfarenheter och sinnesintryck, som framkommer från kvalitativa eller kvantitativa forskningsmetoder. En kvantitativ forskningsmetod bygger på naturvetenskapliga metoder såsom numeriska data och siffror, vilka inriktar sig främst på att fastställa, upptäcka samt mäta samband mellan olika variabler. Däremot baserar sig en kvalitativ forskningsmetod på ord, text, symboler och bilder, som används för att producera konceptuella beskrivningar av verkligheten. Med andra ord kännetecknas en kvalitativ forskningsmetod av att ge ett helhetsperspektiv och en tolkande analys av undersökningens syfte och mål. (Christensen, Engdahl, Gräås, & Haglund, 2016, s. 65–66)

7.1 Kvalitativ forskningsmetod

För att kunna tolka och förutspå ekonomiförvaltningens utveckling samt bokförarens roll och ansvar i framtiden, har undersökningens empiriska del genomförts med hjälp av en kvalitativ forskningsmetod. Forskningsmetodens karaktär är lämplig för att specificare kunna tydliggöra och lyfta fram åsikter, antaganden och tankar gällande den nuvarande situationen inom branschen. På grund av att framtiden endast kan tolkas eller förutspås, är det viktigt att få fram personliga åsikter och svar i diskussionerna. Med hjälp av experters utlåtanden kommer insamlad data från undersökningen först att jämföras med den teoretiska delen av arbetet, varefter slutsatser konkluderas.

7.2 Genomförandet av undersökningen

Undersökningen genomfördes med hjälp av semistrukturerade intervjuer där intervjufrågorna indelades i tre huvudkategorier, för att tydliggöra uppbyggnaden av intervjun. På så vis underlättades också resultatets strukturering och analysering i ett senare skede. Själva intervjufrågorna baserar sig på den teoretiska delen av examensarbetet och har som syfte att få fram experters åsikter och uppfattningar om framtidsbilden inom redovisningsbranschen. För att uppnå tillräckligt omfattande svar från intervjutillfällena,

skickades intervjufrågorna på förhand till respondenterna. Intervjufrågorna finns som bilaga både på finska och på svenska i slutet av examensarbetet. Två av intervjutillfällena utfördes på svenska och ett på finska. Undersökningens respondenter valdes bland skribenternas egna kontakter och utgående från utomstående rekommendationer. Själva intervjutillfällena utfördes både på plats och på distans, eftersom respondenterna befann sig i Åbo och i huvudstadsregionen.

7.3 Presentation av respondenterna

Regiondirektören för företaget BDO Oy, Jukka Korin ansvarar över sydvästra Finlands verksamhet tillsammans med cirka 20 underställda. Den finländska organisationen BDO erbjuder experttjänster inom revision, ekonomiförvaltning, rådgivning samt skatte- och juridiska tjänster. Korin är utexaminerad från handelshögskolan vid Åbo Akademi där han avlagt magisterexamen inom redovisning med biämnena handelsrätt, investering och finansiering. Ämneskombinationen valdes med tanken att arbeta som revisor i framtiden. Korin började sin arbetskarriär som revisorsassistent under 1980-talet på Wideri, som nuförtiden går under namnet KPMG. Som revisorsassistent arbetade Korin med allt från stora börsnoterade företag till mindre familjeföretag, vilket gav honom en hel del mångsidiga och lärorika synpunkter på branschen. Efter cirka fem års tid som revisorsassistent avlade han CGR-revisorsexamen, vilket möjliggjorde att arbeta i egenskap av ansvarig revisor och leda större uppdrag. CGR yrkesbeteckningen är en förkortning av centralkammarens godkänd revisor. De största kunderna han ansvarade för som CGR-revisor var inom rederi-, försäkrings-, och byggbranschen. Variationen mellan branscherna medförde specialkunnande och kunskap, eftersom redovisningskraven var branschspecifika. Några år senare blev Korin erbjuden och vald till ekonomidirektör för ett internationellt företag inom industribranschen. Arbetet som ekonomidirektör gav Korin nya intressanta utmaningar och möjliggjorde därmed att producera ekonomisk information i stället för att utföra revision. Revisionsarbetet blev ändå aktuellt igen efter åtta års tid som ekonomidirektör då Korins arbetskarriär fortsatte som revisor på Audiator, som numera ägs av BDO koncernen. (Korin, 2021)

Anders Tallberg, har arbetat som professor och prefekt inom institutionen för redovisning i Hanken Svenska handelshögskolan i Helsingfors. Efter dess har arbetskarriären fortsatt i Hanken & SSE Executive Education, där Tallberg arbetar tillsammans med andra finanspersoner och controllers med arbetsuppgifter såsom benchmarking, utbildning och utveckling. Ursprungligen har Tallberg ändå sin bakgrund inom informationsteknik, vilket

gett honom goda färdigheter samt kunskaper att arbeta och specialisera sig inom redovisningsrelaterade arbetsuppgifter. Vid sidan om arbetskarriären har Tallberg i 18 års tid dessutom fungerat som viceordförande för bokföringsnämnden, vilket gett flera synvinklar på redovisningens utveckling. I och med arbetet inom bokföringsnämnden var Tallberg bland annat med i förnyandet av bokföringslagen år 2014, där han hade huvudansvaret för bitarna gällande metoder inom informationsteknik. Vidare har Tallberg också gjort utredningar och sammanställt rapporter för arbets- och näringsministeriet i Finland. (Tallberg, 2021)

Regiondirektören i Västra Finland för Aallon Group, Aki Korkka ansvarar för och leder regionkontorets verksamhet i Åbo. Tillsammans med fem andra regionkontor i Helsingfors, Tammerfors, Uleåborg, Jyväskylä och Kemi erbjuder Aallon Group koncernen redovisningstjänster åt kunder som värdesätter hög expertis och brett kunnande i ekonomisk förvaltning. Personligen har Korkka alltid gillat om matematik och siffror, vilket medförde att han började studera i första hand informationsteknik på universitetsnivå i Tammerfors. Informationsteknikstudierna motsvarade dock inte Korkkas förväntningar och intresse, vilket relativt snabbt ledde till studieinriktningsbyte. Korkka fortsatte studierna inom företagsekonomi i Åbo på Turun Ammattikorkeakoulu, varifrån han år 2008 blev utexaminerad tradenom med inriktning i ekonomiförvaltning. Under sin studietid i Åbo arbetade Korkka flera somrar och på deltid på Tiltoimisto Reijo Lehtimäki Oy, som nuförtiden är en del av Aallon Group koncernen under namnet Aallon Turku Oy. (Korkka, 2021)

De goda prestationerna under flera somrar och som deltidsanställd, ledde till en fast anställning efter studierna. Under sin tid som fast anställd på Tiltoimisto Reijo Lehtimäki Oy, började Korkka arbeta som vanlig bokförare i några år, varefter han blev utnämnd till utvecklingschef. Som utvecklingschef tog Korkka hand om utvecklingen av de olika affärssystemen och de elektroniska ekonomistyrningsprocesserna inom företaget. Efter tiden som utvecklingschef, blev Korkka vald till västra Finlands regiondirektör i samband med sammanslagningen av Tiltoimisto Reijo Lehtimäki Oy och Aallon Group Oy koncernen. Förutom att leda regionkontorets verksamhet, ansvarar Korkka i dagsläget för bland annat uppgifter relaterade till personaladministrationen, anskaffningsprocessen av nya kunder och utredningen av möjliga reklamationer. Dessutom har Korkka vid sidan om arbetskarriären utfört EBR-examen och specialyrkesexamen inom företagsrådgivning, vilket möjliggjort framstegen att arbeta som förman för ledningsrelaterade ansvarsområden. (Korkka, 2021)

8 Sammanfattning av intervjuerna

Respondenternas svar och åsikter sammanfattas i detta kapitel. Svaren på intervjufrågorna är indelade i tre huvudkategorier, som följer strukturen på själva intervjuformuläret. Första delen behandlar ekonomiförvaltningsbranschens framtid medan andra delen går mera in på bokföringsarbetet och den intelligenta ekonomiförvaltningen. Den tredje delen fokuserar sig specifikt på bokförarens roll och ansvar i framtiden.

8.1 Del 1. Ekonomiförvaltningsbranschen i framtiden

Enligt Jukka Korin kommer digitaliseringen fortsättningsvis starkt påverka och utforma utvecklingen inom ekonomiförvaltningsbranschen i Finland. Under det senaste årtiondet har det fysiska pappersarbetet huvudsakligen försvunnit från branschen och ersatts i elektronisk form. Endast få arbetsskeden eller arbetsuppgifter kan i undantagsfall kräva hantering av information i pappersform, som i slutskede oftast också sparas och dokumenteras i elektronisk form. Det elektroniska arbetet försnabbar flera processer i och med att man kan hantera materialet och informationen direkt i digitala molnsystem. Detta underlättar också möjligheterna att lättare kunna arbeta på distans, vilket har varit ett stort behov under covid-19-pandemin. Även om digitaliseringen har medfört flera nya möjligheter och arbetsätt, anser Korin också att nya utmaningar uppstått. Då all information är i elektronisk form, ökar sårbarheten för till exempel dataintrång. Dessutom kräver systemen ofta uppdateringar och version byten, vilka kan föranleda olika slags tekniska problem samt uppkomst av fel i informationen. (Korin, 2021)

I diskussionen mellan små och stora redovisningsbyråer lyfter Korin fram trenden med företagsköp, där stora bokföringsbyråer köper upp mindre bokföringsbyråer för att expandera sin verksamhet. Företagsköpen leder ofta till varierande kunskap hos personalen, då till exempel den uppköpta personalen kan bli tvungen att lära sig använda nya system och processer. Vidare höjs i vissa fall också arbetskraven på resultat- och avkastning. Till skillnad från att arbeta på en stor bokföringsbyrå, är mindre bokföringsbyråer oftast mer personalvänliga på grund av lägre krav och press. Både små- och stora bokföringsbyråer har ändå konstant tävling om yrkeskunnig personal, eftersom efterfrågan på experter på branschen är hög. Då det gäller styrkor och svagheter mellan bokföringsbyråerna anser Korin, att stora bokföringsbyråer i allmänhet har mera resurser och att de därmed kan investera i modernare bokföringssystem med robotik och automatik. I och med detta kan bland annat mer utvecklade rapporteringsegenskaper och analyser utnyttjas. Då man

behandlar ämnet ur kundens perspektiv, kan företagsköpen oftast ses på ett negativt sätt ifall kundens nuvarande bokföringsbyrå blir uppköpt av en större koncern. Detta kan till exempel leda till högre prisnivåer på tjänster och försämra samverkan mellan kunden och bokföraren. I stora drag anser Korin, att ekonomiförvaltningsbranschen i Finland kommer att fortsätta i samma riktning med robotiken och automatiseringen i spetsen. (Korin, 2021)

Anders Tallberg anser inte, att större ändringar skett under det senaste årtiondet inom ekonomiförvaltningsbranschen då det specifikt gäller teknologiutvecklingens inverkan på bokföringsbyråers verksamhet. Som exempel lyfter Tallberg fram, att bokföringsprogrammets utveckling styr främst möjligheterna att använda olika arbetsprocesser och att elektroniska fakturor och digitala mervärdesskattedeklarationer redan funnits för tio år sedan. Tallberg påpekar redan i början av diskussionen, att han inte är tillräckligt insatt och medveten om förändringarna inom branschens utveckling, utan rekommenderar i stället att ställa frågorna direkt till exempelvis ekonomiadministrationsförbundet i Finland. Överlag inser Tallberg ändå, att bokföringsbyråbranschen konsolideras och att branschen i allmänhet varit väldigt brokig, eftersom det inte finns direkta lagenliga krav på hur bokföring skall skötas. För att minska branschens brokighet har bland annat ekonomiadministrationsförbundet starkt rekommenderat och uppskattat att bokförarna har en EBR-examen, det vill säga examen i bokföring och redovisning. Med andra ord menar Tallberg att vem som helst kan utföra bokföring, medan de flesta branscher oftast ställer lagenliga krav på dem som får utföra den egna branschens arbete. (Tallberg, 2021)

Enligt Aki Korkka har ekonomiförvaltningsbranschens digitalisering utvecklats ständigt de senaste årtiondena, men påpekar också att nya utvecklingsmöjligheter framkommer. Ifall man jämför dagslägets situation med 2000-talets början, noterar Korkka att arbetet i allmänhet blivit mera hektiskt och att kundnärligheten blivit allt viktigare. Tidigare var det vanligt att kunden månatligen hämtade bokföringsmaterialet i pappersform till kontoret, medan dagslägets bokföringsprogram möjliggör samutnyttjande funktioner mellan kunden och bokföraren i molntjänsten. Detta medför också att den bokföringsskyldiga lättare kan närvara i bokföringsbyråns vardag och därmed följa med arbetskedena i realtid. (Korkka, 2021)

Korkka anser, att ekonomiförvaltningsbranschens framtida utveckling främst baserar sig på systemens framsteg, det vill säga de möjligheter digitaliseringen hämtar med sig i rutinarbetet. Branschens framtida utveckling styrs också starkt av kundernas behov, eftersom

efterfrågan på moderna program och dess processer varierar mellan kunderna. Som exempel lyfter Korkka fram den äldre generationens kunder, som fysiskt hämtat bokföringsmaterialet till kontoret i flera årtionden och därför inte inser behovet av att ändra sina vanor. Även om kunden inte vill ta i bruk moderna arbetsredskap, som skulle underlätta bokförarens arbete, går flera processer ändå att automatisera utan att ändra på kundens vanor och rutiner. Förmågan att anpassa sig till kundernas behov är central för kundnöjdheten och en styrka i synnerhet för stora bokföringsbyråer. Andra styrkor för stora bokföringsbyråer är enligt Korkka, resurserna för att lättare kunna vidareutveckla systemen och processerna. Dessutom finns det bättre förutsättningar att ta hänsyn till personalens olika behov med hjälp av till exempel HR-tjänster. Däremot påstår Korkka, att kundnärligheten i mindre bokföringsbyråer kan vara mer på en personlig nivå och är därför en klar styrka för dem. Till mindre bokföringsbyråers svagheter hör riskhanteringen vid till exempel insjunksfallsfall eller familjeledigheter, eftersom ordnandet av vikariat kan vara mer besvärligt. Trots allt tror Korkka, att både små och stora bokföringsbyråer i framtiden kommer att värdesätta servicehelheter högt och att tjänsterna fokuserar mer specifikt på kundernas framtida behov. (Korkka, 2021)

8.2 Del 2. Intelligent ekonomiförvaltning

Enligt Korin förändras utvecklingen av moderna ekonomisystem från att vidareförmedla ekonomisk information till att producera uppskattningar om framtiden. Med detta menas bland annat analyser, prognoser och estimat. Uppskattningsarbetet stöds också av automatiserade processer som försnabbar bokföringsarbetet genom att minska på rutinmässiga arbetsskeden. Exempelvis beskriver Korin olika inköphändelser som automatiskt bokas direkt på rätta ställen i ekonomisystemet, vilket möjliggör att bokföringen är tidsenlig. Medan automatiken försnabbar flera arbetsskeden, ökar även kraven på att försäkra sig om att automatiken fungerar riktigt och på avsett sätt för att undvika en ansamling av fel i slutinformationen. Därför är det viktigt att både kunna och inse vikten av att hantera och ständigt kontrollera informationsflödet. Överlag anser Korin, att bokföring inte endast är bokningar av olika händelser, eftersom arbetet också kräver att ta ställning till många värderingsfrågor. I och med detta konstaterar Korin, att teknologiutvecklingen inte ännu är på en sådan nivå, som skulle möjliggöra en automatisering av alla processer inom ekonomiförvaltningen. (Korin, 2021)

Då det gäller intelligent ekonomiförvaltning anser Tallberg, att utvecklingen av de automatiserade processerna inom bokföringen inte ändrats radikalt under de senaste åren.

Fakturor i elektronisk form är redan en standard som möjliggör tillämpningen av automatiserade processer, men problemet för den fortsatta utvecklingen orsakas främst av bristen på elektroniska inköpskvittenser. Bland annat har Statskontoret tillsammans med Skatteförvaltningen ett antal pågående projekt för att skapa och ta i bruk elektroniska kvittenser inom företagsvärlden. Denna förändring skulle enligt Tallberg vara avgörande för att kunna automatisera nästan alla processer inom bokföringen, eftersom allt i detta fall skulle behandlas i digital form. I och med att den digitala informationen från kvittenserna kunde avläsas automatiskt, skulle affärshändelsen kunna överföras till och behandlas på sina rätta kostnadsställen i bokföringen. (Tallberg, 2021)

Den andra stora utmaningen med automatiserade processer enligt Tallberg är löneräkningen, som inte har en lika hög transaktionsvolym jämfört med inköpen. Själva problemet med löneräkningens automatisering ligger i de stora skillnaderna och variationerna mellan kollektivavtalen, branschpraxis samt företagets interna praxis. En robot som skulle förstå sig på allt detta, kunde vara en lösning och en möjlighet för automatiseringen av löneräkningens processer. Även om det ständigt pågår projekt för att kunna tillämpa automatiserade processer i vårt land, måste hänsyn också tas till EU:s allmänna och kommande regleringar, eftersom en stor del av företagets transaktioner och handel idag sker utomlands. Därför är denna helhet mycket komplicerad och kräver ständigt samarbete i projekt mellan Statsrådet, Skatteförvaltningen och företag i Finland. Med andra ord menar Tallberg, att det inte är lönsamt att skapa standarder i Finland, vilka i ett senare skede eventuellt skulle behöva korrigeras på grund av utomstående direktiv eller regleringar. Tallberg anser ändå att allting inom ekonomiförvaltningen är relativt långt automatiserat, vilket fortsättningsvis kan utvecklas efter utredningen av de nuvarande utmaningarna. (Tallberg, 2021)

Korkka anser att den intelligenta ekonomiförvaltningen kommer att producera mer strukturerad data, som till exempel kan utnyttjas i samband med elektroniska kvittenser. Dessutom finns det redan pågående projekt för anmälningen av bokslut i elektronisk form, med hjälp av XBRL-format (eXtensible Business Reporting Language). Denna förnyelse skulle underlätta och försnabba bokslutets anmälningsprocess till Patent- och registerstyrelsen, eftersom informationen kunde skickas direkt från systemet. Andra pågående projekt såsom förnyandet av mervärdesskatteanmälningen kunde lättare hanteras, ifall gemensamma spelregler gällande informationsformatet skulle fastställas och följas. Genom denna förbättring kunde också intelligent ekonomiförvaltning och dess processer utnyttjas ännu smidigare i framtiden. (Korkka, 2021)

Då det gäller direkt verifikatens bokningar, finns det redan idag fastkodade funktioner i olika system där systemet automatiskt gör bokningar på de rätta kostnadsställena. Systemet känner igen till exempel telefonräkningen som blir en kostnad för företaget. Problemet med dessa funktioner i dagsläget kommer då till exempel ifrågavarande företag i stället säljer telefoner eller operatörtjänster, som det fastkodade systemet inte kan särskilja. Andra påverkande faktorer med intelligent ekonomiförvaltning kommer i samband med granskningsarbetet av den producerade informationen. Korkka tror inte att de automatiserade processerna alltid kan producera rätt information, speciellt ifall programmet är kodat fel eller då relevant information saknas. Därmed blir granskningsrelaterade uppgifter allt viktigare och mer aktuella i framtiden. Då det handlar om totalautomatiseringen av bokföringens alla processer, tror Korkka inte att detta äger rum inom den närmaste framtiden. Dagens automatiserade processer inom bokföringen har långsamt utvecklats från mindre delområden till större helheter, vilket förutom den teknologiska utvecklingen också beror på kundernas behov och affärsverksamhet. Andra påverkande faktorer är också bokföringsbyråernas resurser för användningen av moderna system och utvecklingen av dess processer. Korkka nämner att ingen i dagsläget åtminstone offentligt producerar eller utvecklar totalautomatiserade system, eftersom teknologin inte ännu möjliggör detta. (Korkka, 2021)

8.3 Del 3. Bokförarens roll och ansvar i framtiden

Då det gäller bokförarens roll och ansvar i framtiden, anser Korin att hantering och kunnande av olika datasystem är grundläggande. Som tidigare nämnts råder det redan i nuläget stor brist på yrkeskunniga och kompetenta bokförare. Dessutom blir det alltmer väsentligt att känna till och kunna tillämpa aktuell lagstiftning och gällande bestämmelser i bokföringsarbetet. Speciellt viktiga lagar som Korin lyfter fram är bokföringslagen, aktiebolagslagen, skattelagarna och de allmänna föreskrifterna gällande anställningsförhållanden, försäkringar samt olika sociala understöd. Trots att uppgörande av bokföring och bokslut långt grundar sig på lagar och detaljerade föreskrifter, är man i vissa situationer dock tvungen att göra uppskattningar samt värderingar på basen av subjektiva professionella bedömningar inom ramen för gällande normer och principer såsom till exempel försiktighetsprincipen och antagande om fortsatt verksamhet. Existerande automatik och robotik klarar i varje fall inte tills vidare av att hantera dylika individuella bedömningssituationer, varvid mänsklig professionell bedömning fortfarande torde behövas inom överskådlig framtid. (Korin, 2021)

Däremot anser Korin, att själva bokförarens arbetsbeskrivning i försättningen kommer att rikta sig mot ett mer konsultativt arbete i enlighet med kundernas behov. Detta och att bokföraren i framtiden kan vara till mer nytta i olika sammanhang förväntas också från företagsledningens sida. Ur bokförarens synvinkel blir arbetsuppgifterna således mer ändamålsenliga och intressanta, men samtidigt kräver arbetet ytterligare ansvarstagande. Arbetsbeskrivningens förändring syns även nuförtiden då användningen av arbetstiteln ”bokförare” småningom försvinner. Korin påpekar, att bokförare allt oftare kallar sig experter inom ekonomiförvaltning och anser detta vara till största del en mer lämplig benämning. I och med att bokförarens arbetsuppgifter alltmer förskjuts från rutinmässig bokföring av enskilda bokföringshändelser till behandling av färdigt sammanställd bokföringsinformation och -rapporter, förändras även bokförarens roll i riktning mot analys, förädling samt tolkning av den producerade informationen. Denna utveckling, vilken även avspeglas i den förändrade yrkestiteln, bidrar till att höja bokförarens profil och status och därmed även förväntad löneutveckling. Allt detta bidrar till branschens och yrkets dragningskraft. (Korin, 2021)

Tallberg anser, att bokförarens roll i första hand kommer att bli mer ”revisionsartad”, eftersom en del av bokföringsarbetets karaktär förändras mera mot att kunna tolka och kontrollera olika informationsflöden. Som exempel använder Tallberg möjliga utvecklingen av den månatliga mervärdesskattdeklarationen som i framtiden kunde innehålla alla transaktionsrader till skillnad från den nuvarande anmälan, där endast summorna från månadens händelser redovisas. I och med denna förändring skulle automatiseringen möjliggöra överföringen av stora volymer transaktioner medan ansvaret för bokföraren endast skulle bli att granska och kontrollera informationshändelserna. Tallberg tror ändå inte att bokförarens roll och arbetsbeskrivning kommer att innehålla direkt affärskonsultering, fastän detta fenomen redan diskuterats i flera årtionden. I stället påstår Tallberg, att den nuvarande ekonomiska rådgivningen gällande allmänna redovisningstjänster fortsätter på likadant sätt också i framtiden. (Tallberg, 2021)

Då det gäller lagar och bestämmelser anser Tallberg, att nödvändiga reformer redan gjorts i bokföringslagen år 2015. Under omskrivningen av bokföringslagens andra kapitel gjordes bestämmelserna mer på en allmän nivå, vilket medför att tolkningen av lagen blir mer teknologineutral. Bestämmelserna i bokföringslagens andra kapitel innehåller inte efter reformen till exempel specifika anvisningar för sparandet av verifikat, vilket möjliggör att tolka bokföringslagen utan att behöva ta hänsyn till den teknologiska utvecklingen. Till skillnad från att behöva ändra lagstiftningen, anser Tallberg, att det oftare varit frågan om

att kunna hindra onödiga förändringar i lagen, då man till exempel försöker standardisera inlämningen av boksluten i XBRL-format och göra detta till ett lagenligt krav. Då Finland endast är en liten del av Europa, måste lagstiftningen också vara i samordning med resten av kontinenten. Med tanke på den större helheten är det oklokt att insätta tekniska detaljer eller bestämmelser om standarder direkt i lagen och genom detta senare eventuellt vara tvungen att göra ändringar till lagen. Med andra ord anser Tallberg, att teknologin måste få utvecklas i egen takt och att utvecklingen inte får vara en påverkande faktor för lagstiftningen. (Tallberg, 2021)

I diskussionen kring bokföringsarbetets utveckling, anser Korkka att konkurrensen på branschen inte endast mera handlar om systemens möjligheter eller på den breda kunskapen om lagstadgade principer, utan på expertisen att kunna erbjuda mervärdesgivande helhetstjänster åt kunderna. I dagsläget är kundernas grundläggande antaganden om bokföringsbyråernas verksamhet och dess tjänster allmänt på en högre nivå än tidigare. På grund av detta beror konkurrensen enligt Korkka mera på bokförarens sociala kunskaper och färdigheter samt levererandet av skräddarsydda tjänster åt kunden. Genom detta förändras också bokförarens roll och ansvar, vilket i sin tur av bokföraren kräver anpassande, eget initiativtagande och motivation att lära sig nya arbetssätt och arbetsmetoder. Med andra ord anser Korkka, att bokförarens sociala kunskaper inom kundservice värdesätts i allt högre grad i framtiden. (Korkka, 2021)

Den förändrade arbetsbeskrivningen syns redan i dag genom att bokförare alltmer kallar sig experter inom ekonomiförvaltningen, vilket reflekterar också förändringen i de dagliga rutinerna. Utvecklingshastigheten är ändå väldigt varierande på branschen, eftersom valet av tjänsterna i sista hand bestäms av kunden. Kundernas val baserar sig givetvis också på tjänsteleverantörens kunskap om att kunna lyfta fram vilka väsentliga mervärdestjänster som skulle vara till nytta för varje specifik kund. Bokförarens ansvar kommer enligt Korkka även i framtiden att omfattas av de nuvarande lagarna och bestämmelserna. Möjliga mervärdestjänster kan ändå medföra nya ansvarsområden i arbetet, vilka i sin tur kan leda till reformer i lagstiftningen. (Korkka, 2021)

9 Resultat av undersökningen

I det här kapitlet presenteras och sammanfattas examensarbetets resultat och slutsatser. Kapitlet börjar med att dra slutsatser om ekonomiförvaltningsbranschens utveckling, varefter möjligheter och utmaningar i samband med teknologins utveckling lyfts fram. Därefter behandlas aspekter på den arbetsbeskrivning som är under utveckling för bokföraren. Detta leder till undersökningens resultat gällande bokförarens roll och ansvar i framtiden. I kapitlet reflekteras över arbetets teoretiska referensram och respondenternas åsikter. Målet är också att besvara examensarbetets forskningsfrågor.

9.1 Ekonomiförvaltningsbranschens utveckling

Inom ekonomiförvaltningsbranschen idag har det uppstått en trend där marknadens större koncerner köper upp mindre aktörer för att expandera sin verksamhet. Konsolideringen av branschen kommer fram både av arbets- och näringsministeriets rapportering och respondenternas svar. (Arbets- och näringsministeriet, 2019) (Tallberg, 2021) (Korin, 2021) (Korkka, 2021) I och med att större bokföringsbyråer expanderar förstärks deras position och värde på marknaden, vilket möjliggör anskaffning och utveckling av effektivare och modernare system. Större resurser tillåter dessutom bättre investeringsmöjligheter för anskaffning av HR-tjänster åt personalen (Korkka, 2021). Andra påståenden beträffande skillnader mellan bokföringsbyråernas storlek säger, att verksamheten i större koncerner ur personalens synvinkel ofta ställer högre resultat- och avkastningskrav på det utförda arbetet. (Korin, 2021). Skillnaden på antagandena om personalförhållandena inom branschen skall ändå inte tolkas ensidigt, eftersom arbetsförhållanden starkt påverkas av också andra faktorer. Sådana faktorer kan bland annat vara arbetstagarens personlighet, preferenser och tidigare erfarenheter. Genom branschens konsolidering försöker även de starka aktörerna på marknaden locka till sig yrkeskompetenta experter som det råder brist på.

Ur kundens perspektiv kan konsolideringsförändringen anses ha både positiva och negativa aspekter. Åsiktsskillnaderna kan variera beroende på kundens vanor, rutiner, behov och affärsverksamhetens storlek. Positiva aspekter anses å ena sidan vara möjligheterna till bättre mervärdestjänster och att få redovisningen att fungera i realtid med hjälp av moderna molntjänster (Korkka, 2021). Å andra sidan kan förändringen anses vara negativ, ifall kunden inte inser nyttan med tilläggstjänster eller modernare arbetsredskap. I diskussionen om skillnaderna mellan små och stora bokföringsbyråers tjänster kommer den goda kundservicens betydelse tydligt fram, både i intervjuerna och teoridelen. Man kan tydligt

konstatera, att mindre bokföringsbyråer satsar och använder kundnärlighet och personlig kundservice som en konkurrensfördel inom branschen (Arbets- och näringsministeriet, 2019) (Remes, 2019) (Korkka, 2021). Däremot utnyttjar oftast större bokföringsbyråer de moderna systemens egenskaper och möjligheter för att kunna producera mer omfattande information och rapportering gällande kundens affärsverksamhet.

I allmänhet kan man konstatera, att bokföringsbranschen är väldigt brokig, eftersom det inte finns direkta lagstadgade krav och bestämmelser för att utföra arbetet. (Tallberg, 2021) För att minska denna brokighet inom branschen, har till exempel ekonomiadministrationsförbundet starkt rekommenderat bokförarna att avlägga EBR-examen (Talouhallintoliitto, 2021). Ur ekonomiförvaltningsbranschens synvinkel skulle denna förutsättning stöda branschens utveckling och välmående inför framtiden. Genom en sådan utveckling kunde branschens allmänna lönenivåer också höjas, vilket i sin tur kunde locka fler personer att arbeta inom branschen (Korin, 2021). I sin helhet kan man notera, att ekonomiförvaltningsbranschens framtid styrs främst av digitaliseringens möjligheter för utvecklandet av tjänsterna. Tjänsteleverantören kommer troligen mestadels att bestå av större bokföringsbyråer eller koncerner, som producerar skräddarsydda mervärdestjänster åt kunderna.

9.2 Möjligheter och utmaningar med teknologins utveckling

Då det gäller teknologins utveckling inom ekonomiförvaltningsbranschen kan man enligt respondenternas åsikter konstatera, att avgörande ändringar inte skett under det senaste årtiondet (Tallberg, 2021) (Korkka, 2021) (Korin, 2021). Flera rutinmässiga processer och arbetsskeden inom mindre delområden har ändå optimerats och utvecklats med hjälp av de moderna systemens möjligheter (Kaarlejärvi & Salminen, 2018, s. 159–160). Ibrukttagandet och implementeringen av automatiserade processer baserar sig främst på bokföringsbyråns resurser och den bokföringsskyldigas behov (Korkka, 2021). Utvecklingsmöjligheterna hänger med andra ord sällan i samband med det praktiska arbetet, vilket medför bland annat skillnader i branschens möjligheter och utmaningar gällande teknologins utveckling.

Möjligheter till teknologiutvecklingen ligger förutom i minskningen av rutinmässiga arbetsskeden också i vidareförmedlingen av ekonomisk information och till produktion av uppskattningar om framtiden med hjälp av analyser, prognoser och estimat (Korin, 2021). Dessa så kallade mervärdestjänster underlättar och stöder kundens affärsverksamhet också utöver de lagenliga kraven. Förutom detta kommer det tydligt fram av respondenternas

åsikter, att utnyttjandet av elektroniska kvittenser, som skulle främja produktion av mer strukturerad data (Tallberg, 2021) (Korkka, 2021) . Med hjälp av elektroniska kvittensers ibruktagande, skulle affärshändelserna automatiskt bokas på sina rätta kostnadsställen i bokföringen, vilket i sin tur skulle skapa både nya möjligheter i arbetet samt gynna branschens utveckling.

Den teknologiska utvecklingens utmaningar går in på både personalförhållandena och de levererade tjänsternas kvalitet. Den ständiga utvecklingen av arbetsuppgifter och processer kan negativt påverka personalförhållandena i och med att bekanta och bekväma arbetsrutiner ändras (Korkka, 2021). Nya arbetsmetoder kräver oftast kontinuerlig skolning och framför allt arbetstagarens initiativtagande och motivation att utveckla sina kunskaper inom branschen (Korkka, 2021). Detta innebär troligtvis problem och kanske till och med motstånd bland äldre personal. Teknologins utveckling kan även medföra utmaningar, ifall slutprodukten av den levererade tjänsten innehåller bristfällig eller inkorrekt information (Korin, 2021). Därmed kan man konstatera, att kunnandet och förståelsen gällande den producerade informationen blir alltmer viktiga faktorer i det dagliga arbetet. Sårbarheten för dataintrång är också ytterligare en utmaning då all data behandlas i elektronisk form (Korin, 2021). Tidsenlig informationssäkerhet inom arbetsprocesserna och de dagliga rutinerna är således grundläggande i arbetet.

9.3 Bokförarens arbetsbeskrivning i framtiden

I och med ekonomiförvaltningsbranschens och teknologins utveckling kommer bokförarens arbetsbeskrivning att förändras i framtiden. Tidigare bestod bokföringsarbetet mestadels av flera rutinmässiga arbetsuppgifter och arbetsskeden, som bokföraren utförde månatligen för kundernas del (Kaarlejärvi & Salminen, 2018, s. 159). Affärshändelser och kvitton bokfördes ofta manuellt på basen av kundens inlämnade material, varefter arbetet bestod av att bland annat avstämma olika konton (Aho, 2019, s. 13). Numera har teknologins utveckling möjliggjort en automatisering av flera processer, vilket underlättat och försnabbat flera arbetsskeden för bokföraren. Dessa arbetsskeden kommer enligt respondenterna ännu att vidareutvecklas och därmed ändra arbetsbeskrivningen för bokföraren i framtiden (Korin, 2021) (Tallberg, 2021) (Korkka, 2021).

Bokföringsarbetet har numera blivit alltmer hektiskt på grund av kundernas förväntningar att få snabba och tydliga svar på sina frågor eller problem (Korkka, 2021). På grund av detta kan man konstatera, att sociala kunskaper och kundservice blivit alltmer viktigt samt en del

av bokförarens dagliga arbetsbeskrivning. Därtill blir systemkunnandet också mer väsentligt i samband med baskunnandet av de aktuella lagarna och bestämmelserna (Korin, 2021). Även de tidigare nämnda mervärdestjänsterna påverkar och utvecklar bokförarens dagliga arbetssätt i och med deras standardisering inom bokföringsbyråernas tjänster. I sin helhet kan man därmed notera, att bokförarens arbetsbeskrivning i framtiden till stor del kommer att gå ut på att förstå helhetsbilder både i arbetsprocesserna och kundernas affärsverksamhet. Utöver detta har arbetsbenämningen ”bokförare” blivit alltmer sällsynt inom branschen, vilket syns främst i större bokföringsbyråers arbetsbeskrivningar, vilka erbjuder mer omfattade tjänster. Att kalla sig expert inom ekonomiförvaltningen, anses i stället vara en lämpligare benämning idag (Korin, 2021). Den nya arbetsbenämningen reflekterar säkerligen förändringen i bokförarens arbetsbeskrivning och höjer därmed också bokförarens status inom branschen.

9.4 Bokförarens roll och ansvar i framtiden

Bokförarens roll och ansvar kommer i framtiden att förändras i samband med digitaliseringens, automatiseringens och arbetsbeskrivningens utveckling. Förändringen har diskuterats och debatterats redan i flera år i olika sammanhang och forum. (Arbets- och näringsministeriet, 2019, s. 37–38) I och med att bokföringsarbetets karaktär förändras i riktning mot att kunna tolka och kontrollera olika informationsflöden, blir bokförarens roll mera ”revisionsartad” (Tallberg, 2021). Andra åsikter gällande förändringen, är att bokföraren bör vara en så kallad partner för den bokföringsskyldiga och därmed kunna erbjuda i hög grad rådgivning och detaljerade analyser över affärsverksamheten (Arbets- och näringsministeriet, 2019, s. 37–38) (Korin, 2021). Dessutom möjliggör detta, att den teknologiska utvecklingen kan producera mer skräddarskyddade mervärdestjänster åt kunderna. Detta i sin tur medför att bokförarens roll i framtiden blir alltmer konsultativ, där bokföraren fortsättningsvis också sköter om de lagstadgade arbetsuppgifterna med hjälp av moderna systemens egenskaper.

Den framtida rollen med konsulterande mervärdestjänster öppnar nya ansvarsområden för bokföraren. Dessa ansvarsområden kommer mestadels att innebära att klara av granskningsarbete och att kunna tolka automatiskt producerad data. Bokförarens ansvar kommer även i framtiden att omfattas av de nuvarande lagarna och bestämmelserna (Korkka, 2021). Lagstiftningen kommer troligtvis inte att reformeras inom den närmaste framtiden, eftersom väsentliga förnyelser redan gjorts i bokföringslagen år 2015 (Tallberg, 2021). På basen av detta kan man notera, att lagändringar inte är aktuella, eftersom lagen allmänt går

att tolkas teknologineutralt i dagsläget. Dessutom utgör lagreformer i allmänhet en lång och tidskrävande process, som kräver mycket förhandsarbete och resurser av samhället.

10 Kritisk granskning

Detta kapitel diskuterar examensarbetets innehåll inom den teoretiska referensramen samt den empiriska delen av undersökningen. Med andra ord behandlar kapitlet skribenternas tillvägagångssätt i arbetet för att kunna komma fram till slutsatser på basen av de teoretiska källorna och undersökningsmetoden. Dessutom utvärderas också den kvalitativa undersökningens reliabilitet och validitet som bedömer kvaliteten på arbetets helhet.

Examensarbetets ämnesaktualitet är hög, vilket har underlättat insamlingen av teori från bland annat litteratur, artiklar och elektroniska källor. Tack vare aktualiteten har genomförandet av undersökningen också varit relevant både för skribenternas framtida möjligheter och för personer i arbetslivet inom branschen. Dessutom kan undersökningens resultat eventuellt utnyttjas i planeringen av framtida undervisning inom redovisningen.

Valet av respondenterna i den empiriska delen av undersökningen möjliggjorde att få tillgång till annorlunda åsikter ur olika synvinklar på branschen. Detta kan å ena sidan sänka undersökningens validitet men å andra sidan också förstärka helhetsbilden av branschen. Relevanta faktorer, som påverkar bokföringsarbetets framtid, baserar sig trots allt på utomstående förändringar inom ekonomiförvaltningsbranschen. Själva intervjuerna var väl planerade genom att frågorna på förhand skickades till respondenterna. Genom detta försäkrades insamlandet av omfattande åsikter och svar. En av de tre intervjuerna utfördes på distans via Teams, vilket ändå i efterhand måste anses vara ett sämre alternativ jämfört med intervjuerna som genomfördes på plats. Orsaken till detta var växelverkan, som visade sig vara bristfällig under det ifrågavarande intervjutillfället. I efterhand kan man också konstatera, att den empiriska delen av undersökningen kunde ha genomförts med fler intervjuer för att kunna komma till ett ännu mer omfattande och fördjupat resultat. Som ett exempel skulle man ytterligare ha kunnat intervjua mindre bokföringsbyråer för att få fram deras synpunkter på i vilken riktning bokförarens roll och ansvar går i framtiden inom ekonomiförvaltningsbranschen.

Begreppen reliabilitet och validitet har sitt ursprung i den kvantitativa analysen, som baserar sig på statistiska metoder. Eftersom den kvalitativa undersökningsmetoden baserar sig på åsikter, tankar och sinnesintryck är förutsättningarna för analyserna inte desamma, vilket leder till att begreppen måste behandlas annorlunda. Med andra ord är skribenterna själva slutligen mätinstrumentet i den kvalitativa forskningsmetoden till skillnad från den kvantitativa forskningsmetoden där statistiken påvisar resultatet. Begreppet reliabilitet mäter ifall undersökningens resultat kan upprepas om forskningen skulle utföras på ett identiskt sätt. Däremot mäter begreppet validitet, undersökningens tillförlitlighet, det vill säga resultatets överensstämmelse med verkligheten. (Christensen, Engdahl, Gräas, & Haglund, 2016, s. 302–304) I allmänhet bör man ändå alltid sträva efter hög reliabilitet och hög validitet i analyser, för att kunna skapa en användbar och trovärdig helhet.

Reliabiliteten är i detta examensarbete svårt att bedöma, eftersom undersökningsmetoden är kvalitativ. Intervjувaren baserar sig på interaktioner med andra människor, där både åsikterna och tolkningen av dem kan variera. På grund av att verkligheten är föränderlig, blir också insamlad data naturligtvis avvikande.

På basen av examensarbetets genomföring kan man konstatera att validiteten i undersökningen är relativt hög, eftersom den teoretiska referensramen i stora drag överensstämmer med åsikterna i den empiriska delen. Med andra ord motsvarar den insamlade teorin också verkligheten inom ämnet. På grund av att undersökningens syfte var att förutspå aspekter inom framtiden, kan man även konstatera att den framtida verkligheten inte är förutbestämd.

11 Avslutning

Examensarbetets syfte var att få svar på hur ekonomiförvaltningsbranschens utveckling inverkar på bokföringsarbetet samt därmed få en uppfattning om bokförarens roll och ansvar i framtiden. För att kunna nå detta syfte besvarades undersökningens forskningsfrågor genom att skapa en helhetsbild av resultatet. Resultatet baserade sig både på teorin och intervjuerna, som var inriktade på bokföringsarbete. Dessutom avgränsades examensarbetet till lagstiftningen och ekonomiförvaltningsbranschen i Finland.

Efter utförandet av examensarbetet anser vi, att syftet och forskningsfrågorna inom detta ämne har besvarats på ett omfattande vis. Forskningsresultatet ger en tydlig bild av hur bokföringsarbetet troligtvis kommer utvecklas i framtiden, de påverkande faktorerna inom

branschen och den teknologiska utvecklingens sannolika framgångar. I det stora hela kan man konstatera, att utvecklingen går långsamt framåt inom branschen, eftersom det finns många omständigheter som påverkar utvecklingshastigheten. Mer specifikt sagt kommer bokförarens roll och ansvar att förändras i framtiden, men denna standardisering kommer inte att ske över en natt.

Med tanke på skribenternas erfarenheter av tradenomundervisningen kan man på basen av undersökningsresultatet konstatera, att yrkeshögskolans läroplan i stora drag stöder och ger goda kunskaper inför arbetslivet. Skribenterna uppskattar speciellt de praktiska undervisningsmetoderna och möjligheterna att få samarbeta med utomstående företag på marknaden inom olika projekt. Användningen av till exempel ett riktigt affärssystem inom projekthantering eller genomförandet av bokföringsprojekt ger också goda färdigheter inför framtiden. Eftersom undersökningsresultatet påvisar den ständiga utvecklingen inom teknologin, vilket förändrar arbetsprocesserna, är det också viktigt att tradenomundervisningen fortsätter i en riktning som motsvarar utvecklingshastigheten. En mångsidig ekonomiutbildning med god kvalitet är nödvändig och väsentlig för framtida bokförare. Men endast mångårig erfarenhet inom branschen utvecklar förståelse av större helheter, det vill säga djupt substanskunnande, vilket är en förutsättning för att kunna arbeta med de krav som i framtiden ställs på experter inom ekonomiförvaltning.

På basen av examensarbetets helhet och resultat, kan vi konstatera att ämnet kunde fortsättningsvis utforskas ur andra synpunkter. Skribenternas förslag om fortsatt forskning skulle till exempel kunna vara en jämförelse mellan flera bokföringsprogram och dess funktioner i olika processer. Man kunde även undersöka användbarheten och möjligheterna mellan olika system, både ur kundens samt bokförarens perspektiv. En undersökning ur kundernas synvinkel på branscutvecklingen skulle också kunna behandla efterfrågan på mervärdestjänsternas behov och nytta. Genom denna undersökning kunde till exempel ett handlingsbaserat examensarbete utföras åt en uppdragsgivare som erbjuder eller planerar att erbjuda mervärdestjänster.

Slutligen vill vi tacka våra respondenter för samarbetet i samband med intervjuerna och de innehållsrika och väl genomtänkta åsikterna. Intervjutillfällena gav oss en inblick i ämnets verklighet ur arbetslivets perspektiv, vilket gav oss möjligheterna att skapa en omfattande helhetsbild av undersökningen. Dessutom gav examensarbetet oss skribenter ny kännedom och kunskap om ämnet, som säkerligen kommer att vara till stor nytta i framtiden.

12 Källförteckning

- Aho, A. (2019). *Kirjanpitäjistä konsultiksi - pääkirja*. Helsingfors: Alma Talent.
- Anunti, T. (den 13 Oktober 2020). *Tilisanomat*. Hämtat från Kirjanpitäjän rooli muuttuu – Muuttuvatko vastuun rajat?: <https://tilisanomat.fi/henkilostohallinto/kirjanpitajan-rooli-muuttuu-muuttuvatko-vastuun-rajat>
- Arbets- och näringsministeriet. (den 16 Oktober 2019). *Taloushallintoalan toimialaraportti 2019*. Hämtat från https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161842/TEM_2019_50_R.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Arbets- och näringsministeriet. (u.d.). *Bokföring*. Hämtat från <https://tem.fi/sv/bokforing>
- Bokföringsförordning 1339/1997. (den 30 December 1997). Hämtat från Finlex: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1997/19971339>
- Bokföringslag 30.12.1997/1336. (den 30 December 1997). Hämtat från Finlex: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1997/19971336#L1P1>
- Christensen, L., Engdahl, N., Gräas, C., & Haglund, L. (2016). *Marknadsundersökning - en handbok*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Föreningsresursen. (u.d.). *Grunder i bokföringen*. Hämtat från https://foreningsresursen.fi/ekonomi/bokforing/grunder_i_bokforing/
- Helanto, L., Kaisaniemi, T., Koskinen, K., Kuntola, K., & Siivola, M. (2013). *Taloushallinto. Nyt. - Tilitoimistoammattilaisen opas sähköiseen taloushallintoon*. Esbo: ProCountor International Oy.
- Isolta. (u.d.). *Mikä ihmeen myyntireskontra?* Hämtat från <https://www.isolta.fi/myyntireskontra/>
- Kaarlejärvi, S., & Salminen, T. (2018). *Älykäs taloushallinto - Automaation aika*. Helsingfors: Alma Talent.
- KILA. (u.d.). *Bokföringsnämnden*. Hämtat från <https://kirjanpitolautakunta.fi/sv/bokforingsnamnden>
- Korin, J. (den 11 Oktober 2021). Regiondirektör för BDO, Sydvästra Finland . (S. Bergman, & T. Wallinheimo, Intervjuare)
- Korkka, A. (den 25 Oktober 2021). Regiondirektör för Aallon Turku, Västra Finland. (S. Bergman, & T. Wallinheimo, Intervjuare)
- Laine, R. (den 14 Oktober 2019). *Onnistunut tilinpäätös: tällä reseptillä onnistut!* Hämtat från Tilisanomat: <https://tilisanomat.fi/tilintarkastus/onnistuneen-tilinpaatoksen-resepti>
- Lyytinen, E. (den 29 Mars 2019). *Taloushallintoliitto*. Hämtat från Taloushallintoalan ammattitutkimus: Lisäkouluttautuminen kannattaa:

- <https://tilitoimistossa.taloushallintoliitto.fi/tyo-tilitoimistossa/ammattitutkimus>
- Minilex. (u.d.). *Hyvä kirjanpilotapa ohjaa kirjanpitäjää*. Hämtat från <https://www.minilex.fi/a/hyv%C3%A4-kirjanpilotapa-ohjaa-kirjanpit%C3%A4j%C3%A4%C3%A4>
- Oikotie. (2021). *Kirjanpitäjä, palkka*. Hämtat från <https://tyopaikat.oikotie.fi/palkkavertailu/Kirjanpit%C3%A4j%C3%A4>
- Realiaisännointi. (u.d.). *Arbete som bokförare*. Hämtat från <https://www.realiaisannointi.fi/sv/aktuellt/arbete-som-bokforare>
- Rekola-Nieminen, L. (den 26 Augusti 2019). *Tilisanomat*. Hämtat från Näin lausui Kila – mutta mitä se tarkoitti?: <https://tilisanomat.fi/kirjanpito/nain-lausui-kila>
- Remes, M. (den 7 Aprill 2019). *Pieni tilitoimisto keskittyy henkilökohtaiseen palveluun*. Hämtat från Tilitoimistossa: <https://tilitoimistossa.taloushallintoliitto.fi/tyo-tilitoimistossa/pieni-tilitoimisto>
- Skatteförvaltningen. (den 19 Juni 2018). *Bokföring, räkenskapsperiod, skatteperiod*. Hämtat från <https://www.vero.fi/sv/foretag-och-samfund/foretagsverksamhet/etablering/bokforing-rakenskapsperiod-och-skatteperiod/>
- Suomi.fi. (den 12 September 2019). *Bokslut*. Hämtat från <https://www.suomi.fi/foretag/ekonomiforvaltning-och-beskattning/bokforing-och-ekonomiadministration/guide/bokslut-och-revision/bokslut>
- Tallberg, A. (den 20 Oktober 2021). Senior Fellow, Hanken & SSE Executive Education. (S. Bergman, & T. Wallinheimo, Intervjuare)
- Taloushallinnon ammattilaiset. (2021). *Työehtosopimukset*. Hämtat från <https://taloushallinnonammattilaiset.fi/tyoehtosopimukset/>
- Taloushallintoliitto. (2021). *KLT-tutkinto*. Hämtat från <https://taloushallintoliitto.fi/klt>
- Taloushallintoliitto. (u.d.). *Kirjanpidon ABC*. Hämtat från <https://taloushallintoliitto.fi/kirjanpidon-abc>
- Taloushallintoliitto. (u.d.). *Tilinpäätös*. Hämtat från <https://taloushallintoliitto.fi/tilinpaatos>
- Tilitoimistoja. (u.d.). *Tilitoimisto yrittäjän tukena – Mikä on tilitoimisto*. Hämtat från <https://www.tilitoimistoja.fi/tilitoimisto>
- Työmarkkinatori. (den 9 Januari 2020). *Kirjanpitäjä*. Hämtat från <https://kokeile.tyomarkkinatori.fi/amatit/Kirjanpit%C3%A4j%C3%A4>
- Visma. (den 13 December 2016). *Moderni tilitoimisto -testi avasi tilitoimistojen digitaalista valmiutta*. Hämtat från <https://media.visma.fi/pressreleases/moderni-tilitoimisto-testi-avasi-tilitoimistojen-digitaalista-valmiutta-1690867>

Haastattelukysymykset

Haastateltavan taustatiedot:

- Miksi päädyit taloushallintoalalle?
- Koulutus
- Oma työhistoria
- Nykyiset vastualueet sekä työtehtävät

Osa 1. Taloushallintoala tulevaisuudessa

- Miten koet taloushallintoalan muuttuneen viimeisen vuosikymmenen aikana?
- Mihin suuntaan taloushallintoala on Suomessa kehittymässä?
- Mitä vahvuuksia tai heikkouksia koet pienien -ja suurien tilitoimistojen välillä?
- Millainen on tulevaisuuden tilitoimisto?

Osa 2. Älykäs taloushallinto

- Minkälaisia mahdollisuuksia kehittyvällä taloushallinnolla on tulevaisuudessa?
- Mitä haasteita kehitys tuo mahdollisesti tullessaan?
- Mitkä ovat kehittyvien automatisoitujen prosessien hyödyt ja haitat?
- Koetko kaikkien taloushallintoprosessien totaalisen automatisaation mahdolliseksi?

Osa 3. Kirjanpitäjän rooli ja vastuut tulevaisuudessa

- Minkälaista osaamista ja asiantuntijaisuutta nykyiseltä sekä tulevaisuuden kirjanpitäjältä vaaditaan?
- Miten koet kirjanpitäjän työtehtävien tai vastualueiden muuttuvan tulevaisuudessa?
- Miten koet kirjanpitäjän työnkuvan muuttuvan ”perinteisestä kirjanpitäjästä” konsultoivaksi asiantuntijaksi?
- Uskotko kehittyvän taloushallintoalan tuovan muutoksia kirjanpidon säännöksiin?

Muita kommentteja / Vapaa sana

Intervjufrågorna

Respondentens bakgrund:

- Varför valde ni ekonomiförvaltningsbranschen?
- Utbildning / skolning
- Egen arbetshistoria / arbetserfarenhet
- Nuvarande ansvarsområden och arbetsuppgifter

Del 1. Ekonomiförvaltningsbranschen i framtiden

- Hur upplever ni att ekonomiförvaltningsbranschen har förändrats under det senaste decenniet?
- Mot vilken riktning utvecklas ekonomiförvaltningsbranschen i Finland?
- Vilka styrkor eller svagheter upplever ni mellan små och stora redovisningsbyråer?
- Hur kommer framtidens redovisningsbyrå att se ut?

Del 2. Intelligent ekonomiförvaltning

- Vilka möjligheter medför den utvecklande ekonomiförvaltningen i framtiden?
- Vilka utmaningar kommer utvecklingen eventuellt att medföra?
- Vad är fördelarna och nackdelarna med utvecklade automatiserade processer?
- Upplever ni att det är möjligt att automatisera alla processer inom ekonomiförvaltning?

Del 3. Bokförarens roll och ansvar i framtiden

- Vilken kompetens och expertis krävs av nuvarande och framtida bokförare?
- Hur upplever ni att bokförarens arbetsuppgifter eller ansvar kommer att förändras i framtiden?
- Hur upplever ni att bokförarens arbetsbeskrivning förändras från den ”traditionella bokföraren” mera till en så kallad konsultexpert?
- Tror ni att den utvecklande ekonomiförvaltningsbranschen kommer att medföra ändringar i redovisningens bestämmelser?

Andra kommentarer / Fritt ord